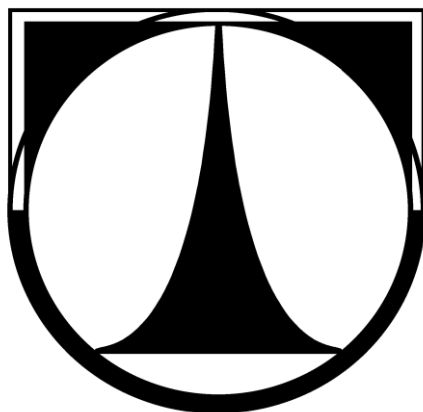

TECHNICKÁ UNIVERZITA V LIBERCI
Fakulta přírodovědně-humanitní a pedagogická

**Náš svět – výtvarný projekt pro školní družinu
Praktické školy**

BAKALÁŘSKÁ PRÁCE

LIBEREC 2016

Andrea Novotná

Náš svět - výtvarný projekt pro školní družinu Praktické školy

Bakalářská práce

Studijní program: B7505 – Vychovatelství
Studijní obor: 7505R004 – Pedagogika volného času

Autor práce: **Andrea Novotná**
Vedoucí práce: PhDr. Hana Valešová, Ph.D.

ZADÁNÍ BAKALÁŘSKÉ PRÁCE

(PROJEKTU, UMĚLECKÉHO DÍLA, UMĚLECKÉHO VÝKONU)

Jméno a příjmení: **Andrea Novotná**
Osobní číslo: **P13000370**
Studijní program: **B7505 Vychovatelství**
Studijní obor: **Pedagogika volného času**
Název tématu: **Náš svět - výtvarný projekt pro školní družinu Praktické školy**
Zadávací katedra: **Katedra pedagogiky a psychologie**

Z á s a d y p r o v y p r a c o v á n í :

Vytvoření a ověření vlastního výtvarného projektu ve školní družině

Cíl:

Navrhnout a zpracovat výtvarný projekt na téma Náš svět ve formě metodických listů. Projekt realizovat se žáky v rámci školní družiny v Praktické škole v České Lípě, reflektovat a zhodnotit z pohledu zúčastněných žáků. Ověřit přínos výtvarného projektu prostřednictvím písemné ankety.

Požadavky:

- orientace v základní výtvarné terminologii
- znalost odborné literatury
- vypracování projektu ve formě souboru metodických listů

Metody:

- Studium odborné literatury
- Zpracování metodických listů
- Fotodokumentace realizovaného projektu
- Anketní šetření se žáky a jeho vyhodnocení

Rozsah grafických prací:

Rozsah pracovní zprávy:

Forma zpracování bakalářské práce: **tištěná**

Seznam odborné literatury:

Gavora, P. Úvod do pedagogického výzkumu. Brno: Paido, 2010. ISBN 978-80-7315-185-0.

Roeselová, V. Řady a projekty ve výtvarné výchově. Praha: Sarah, 1997. ISBN 80-902267-2-8.

Roeselová, V. Techniky ve výtvarné výchově. Praha: Sarah, 1996. ISBN 80902267-1-X.

Vedoucí bakalářské práce:

PhDr. Hana Valešová, Ph.D.

Katedra primárního vzdělávání

Datum zadání bakalářské práce: **4. května 2015**

Termín odevzdání bakalářské práce: **4. května 2016**

doc. RNDr. Miroslav Brzezina, CSc.
děkan

L.S.

doc. PhDr. Tomáš Kasper, Ph.D.
vedoucí katedry

V Liberci dne 22. června 2015

Prohlášení

Byla jsem seznámena s tím, že na mou bakalářskou práci se plně vztahuje zákon č. 121/2000 Sb., o právu autorském, zejména § 60 – školní dílo.

Beru na vědomí, že Technická univerzita v Liberci (TUL) nezasahuje do mých autorských práv užitím mé bakalářské práce pro vnitřní potřebu TUL.

Užiji-li bakalářskou práci nebo poskytnu-li licenci k jejímu využití, jsem si vědoma povinnosti informovat o této skutečnosti TUL; v tomto případě má TUL právo ode mne požadovat úhradu nákladů, které vynaložila na vytvoření díla, až do jejich skutečné výše.

Bakalářskou práci jsem vypracovala samostatně s použitím uvedené literatury a na základě konzultací s vedoucím mé bakalářské práce a konzultantem.

Současně čestně prohlašuji, že tištěná verze práce se shoduje s elektronickou verzí, vloženou do IS STAG.

Datum: 16. 6. 2016

Podpis:

Poděkování

Tímto bych ráda poděkovala paní PhDr. Haně Valešové, Ph.D. za cenné rady a připomínky a veškerý čas při vedení bakalářské práce.

Poděkování patří i mé rodině za poskytnutou pomoc při studiu a psaní této práce. V neposlední řadě chci poděkovat mému manželovi za trpělivost a oporu po celou dobu studia.

Anotace

Bakalářská práce se zabývá výtvarným projektem na téma „Náš svět“, který je realizován ve školní družině Praktické školy v České Lípě. Práce je rozdělená na teoretickou a praktickou část.

V teoretické části se zkoumají pojmy jako Praktická škola, školní družina a výtvarné projekty a jejich plánování. Informace v této části jsou podloženy studiem odborné literatury.

Praktická část obsahuje devět metodických listů realizovaného projektu s názvem „Náš svět“. Samotný výtvarný projekt se dělí do tří lekcí: Svět jak ho vnímáme, Svět jak ho pozorujeme a Svět, v kterém žijeme. Zpětná vazba od žáků je získávána ústně formou souboru předem připravených otázek. Práce obsahuje vlastní fotodokumentaci z celého průběhu praktické realizace.

Klíčová slova:

Školní družina, praktická škola, výtvarné aktivity, výtvarný projekt, reflexe

Annotation

This bachelor called „Our Word“ is a creative project for the school club of Practical School of Ceska Lipa. Bachelor is split into a theoretical part and a practical one.

The first part is to explain idioms like „practical school“, „school club“ creative projects and their scheduling. I work with professional literature in this part.

The practical part contains the creative project itself in the form of nine methodological sheets. The creative project is divided into free lessons. The Word as we perceive it, the Word as we observe it, the Word we live in. The feedback from pupils will be gained by answers to my questions. I am also going to assess the project from my point of view.

Work includes personal photodocumentation with all running practical realisation.

Keywords:

School club, practical school, art activities, art project, feedback coupling

Obsah

1	ÚVOD	11
2	TEORETICKÁ ČÁST	12
2.1	Charakteristika praktické školy.....	12
2.1.1	Vstupní předpoklady žáků	12
2.1.2	Charakteristika dětí s mentálním postižením.....	14
2.1.3	Psychologické zvláštnosti dětí s mentálním postižením.....	15
2.2	Charakteristika činnosti školní družiny v Praktické škole	16
2.2.1	Kompetence ve školní družině	16
2.2.2	Činnosti ve školní družině.....	17
2.2.3	Výtvarné činnosti ve školní družině.....	19
2.2.4	Rukodělné činnosti	20
2.2.5	Hudba a tanec.....	21
2.2.6	Přírodovědné a vlastivědné zájmové činnosti.....	21
2.2.7	Specifická činnost ve školní družině – sociální učení.....	22
2.2.8	Podpora výtvarné tvořivosti ve školní družině	23
2.3	VÝTVARNÉ PROJEKTY.....	24
2.3.1	Charakteristika výtvarné řady	25
2.3.2	Charakteristika výtvarného projektu.....	25
2.3.3	Znaky a přínos výtvarných projektů	25
2.3.4	Plánování výtvarných projektů.....	26
3	PRAKTICKÁ ČÁST.....	28
3.1	Výtvarný projekt Náš svět	28
3.1.1	Charakteristika a potřeby skupiny na základě pozorování.....	29
3.1.2	Cíle výtvarného projektu	31
3.1.3	Návrh projektu.....	31
3.2	REALIZACE PROJEKTU	32
3.2.1	Svět, jak ho vnímáme	32
3.2.2	Svět, jak ho pozorujeme	39
3.2.3	Svět, v kterém žijeme	45
3.3	Evaluaace realizace projektu.....	50
3.3.1	Hodnocení z hlediska lektora	50
3.3.2	Hodnocení z hlediska fungování skupiny	51
3.3.3	Hodnocení z hlediska dětí.....	51

3.3.4	Autoreflexe	52
4	ZÁVĚR	53
5	SEZNAM FOTOGRAFIÍ	55
6	SEZNAM POUŽITÉ LITERATURY.....	56
6.1	Internetové zdroje:.....	57
7	SEZNAM PŘÍLOH	58
	Příloha 1 - Fotodokumentace projektu	59

1 ÚVOD

Téma bakalářské práce – Náš svět – výtvarný projekt pro školní družinu Praktické školy jsem si vybrala proto, že výtvarné umění a výtvarnou výchovu pokládám za velice důležité pro rozvoj dětí mladšího školního věku. Již několik měsíců docházím na praxi do družiny v praktické škole. Děti zde mohu pozorovat a vytvářet si povědomí o jejich potřebách, dovednostech, zájmech a vztazích. Vždy jsem chtěla zrealizovat výtvarný projekt a vyhodnotit jeho přínos pro danou cílovou skupinu. Výtvarným aktivitám a tvoření se věnuji prakticky od základní školy. Vystudovala jsem střední uměleckoprůmyslovou školu, tudíž jsem ráda, že se v mé bakalářské práci mohu opět vrátit k tomu, co mne opravdu baví, zajímá a naplňuje.

Bakalářská práce je rozdělená do dvou částí – teoretické a praktické. Cílem teoretické části je orientace v základní výtvarné terminologii. Zkoumat zde budu pojmy jako praktická škola, školní družina a výtvarný projekt. Dále popíši prostředí Praktické školy, cílů školní družiny jako instituce a také speciální potřeby žáků z Praktické školy. V praktické části vypracuji výtvarný projekt ve formě devíti metodických listů. Přínos výtvarného projektu zhodnotím pomocí reflexí zúčastněných.

2 TEORETICKÁ ČÁST

Teoretická část je zaměřena na specifikaci praktické školy. Dále je zde vymezena charakteristika dětí s mentálním postižením dle stupňů mentální retardace v chování. V neposlední řadě se teoretická část zabývá charakteristikou činností ve školní družině praktické školy, které jsou upraveny zejména individuálním přístupem k jednotlivým žákům, kteří mají různá znevýhodnění.

2.1 Charakteristika praktické školy

Praktická škola je jedním z typů speciálních škol pro žáky s mentálním postižením vedle mateřské školy speciální, základní školy praktické, základní školy speciální a odborného učiliště, (§ 5, odstavec f) Vyhlášky č. 73, 2005.

Tyto školy jsou určeny absolventům základní školy praktické, základní školy speciální a žákům, kteří ukončili povinnou školní docházku základní školy v nižším než devátém ročníku. *Praktická škola připravuje žáky pro výkon jednoduchých činností v oblasti služeb nebo výroby. Studium je ukončeno vydáním závěrečného vysvědčení* (Teplá, 2003, s. 24).

V období adolescence mohou být žáci s mentálním postižením vzdělávání v praktické škole, odborném učilišti či integrováni v běžném typu střední školy a středního odborného učiliště. Školní družiny a stejně tak školní kluby běžně fungují při praktických školách (Teplá, 2003, s. 27).

2.1.1 Vstupní předpoklady žáků

Praktická škola je vzdělávací zařízení určené žákům s mentálním postižením, zejména s lehkým, středním a těžkým stupněm mentálního postižení dále žákům s postižením více vadami a žákům s diagnózou autismus, kteří získali ucelené vzdělání na úrovni základní školy speciální, základní školy praktické či ukončili povinnou školní docházku v 8. ročníku a ze zdravotních či jiných závažných důvodů se nemohou vzdělávat na jiném druhu a typu školy (Teplá, 2003, s. 32).

Výsledky vzdělávání

Absolvent praktické školy si studiem doplnil a rozšířil všeobecné základy vzdělání dosažené v průběhu školní docházky v základní škole speciální, případně v základní škole praktické. Osvojil si znalosti a manuální dovednosti potřebné k výkonu konkrétních jednoduchých

pracovních činností a získal tak perspektivní možnost uplatnění se v různých profesních oblastech i v životě (Učební dokument KKO V 78-62-C/001, MŠMT).

Způsob ukončení studia je formou závěrečné zkoušky. Dosažený stupeň vzdělání absolventů praktických škol je příprava pro výkon jednoduchých pracovních činností dle zaměření přípravy.

Očekávané výstupy absolventa praktické školy:

- Osvojit si poznatky obsažené ve vzdělávacím programu
- Rozvinul své komunikační dovednosti, dokáže se v rámci svých možností vyjadřovat ústní i písemnou formou, rozumí smyslu sdělení i pokynů, odpovídajícím způsobem na ně reaguje, dokáže požádat o radu a řídit se jí
- Plní stanovené povinnosti, dodržuje vymezená pravidla, je schopen spolupráce, váží si práce vlastní i druhých
- Rozvinul své osobnostní kvality, dodržuje základní pravidla společenského chování, vystupuje slušně na veřejnosti, rozpozná nevhodné a rizikové chování, uvědomuje si jeho možné důsledky
- Chápe význam dodržování zdravého životního stylu, váží si svého zdraví, dovede se podílet na ochraně životního prostředí
- Je seznámen s podstatou fungování demokratické společnosti, se základními právy a povinnostmi každého občana, je si vědom důsledků nedodržování zákonů a porušování lidských práv
- Osvojit si základní dovednosti, návyky a pracovní postupy potřebné v každodenním životě i v budoucí profesi, chápe význam práce v životě člověka
- Dodržuje zásady bezpečnosti a ochrany zdraví při práci
- Je seznámen se základními pravidly ochrany osob před následky mimořádných událostí (Učební dokument KKO V 78-62-C/001, MŠMT).

Možnosti pracovního uplatnění absolventa

Absolventi praktické školy se mnohou v rámci svých možností a individuálních schopností uplatnit přiměřeným výkonem v chráněných pracovištích a při pomocných pracích v různých profesních oblastech.

Zdravotní požadavky

Vzhledem k tomu, že ve studijním oboru se připravují žáci s různými druhy a s různou mírou závažnosti zdravotního postižení, způsobilost žáka ke vzdělávání musí být posouzena školským poradenským zařízením a odborným lékařem. Na základě doporučení odborníků budou stanoveny požadavky na žáka, respektující individuální zvláštnosti žáka, zdravotní stav a specifické problémy vyplývající z povahy a stupně postižení (MŠMT: Učební dokument KKOV 78-62-C/001).

2.1.2 Charakteristika dětí s mentálním postižením

K lepší charakteristice dětí s mentálním postižením nám slouží etiologie mentální retardace, která vstoupila v platnost roku 1992 jako 10. Revize Mezinárodní klasifikace nemocí, zpracovaná Světovou zdravotnickou organizací v Ženevě, ta mentální retardace dělí do šesti základních kategorií:

F 70 Lehká mentální retardace (IQ 50 – 69)

F 71 Středně těžká mentální retardace (IQ 35 – 49)

F 72 Těžká mentální retardace (IQ 20 – 34)

F 73 Hluboká mentální retardace (IQ nejvýše 20)

F78 Jiná mentální retardace

F79 Nespecifikovaná mentální retardace

(Černá, M., 2009, s. 103).

K základní charakteristice dětí s diagnózou lehké mentální retardace patří schopnosti účelně užívat řeč v každodenním životě. Děti jsou schopni udržovat konverzaci, komunikovat a začlenit se do sociálního prostředí bez závažnějších obtíží, i přes to, že rozvoj řeči je u těchto jedinců oproti vývojové normě opožděn. Řeč dospívá až na úroveň signální soustavy, to znamená ke schopnosti zobecňování a abstrahování, ale vážně u nich schopnosti usuzování, což negativně narušuje vlastní komunikační proces. Jak uvádí Čadilová a kol. (2007), jedná se

o nejrozšířenější formu retardace, která je diagnostikována asi u 80% mentálně retardované populace.

Intelligenční kvocient se u osob s lehkou mentální retardací pohybuje v rozmezí 50-69 (Müller, 2001, s. 56). Většina těchto jedinců však dosáhne úplné nezávislosti v osobní péči, v oblasti fyziologických potřeb i v praktických domácích dovednostech.

Hlavní potíže u dětí s lehkou mentální retardací se obvykle objevují při zvládnání školních nároků, zejména při teoretické práci ve škole. Jako nejvhodnější se proto jeví zaměření edukace na rozvoj jejich schopností a kompenzaci nedostatků (Vančurová, 2005, s. 67).

Proces edukace těchto žáků může být komplikován tím, že se u nich v emocionální oblasti projevuje značná citová nezralost a neadekvátnost citů vzhledem k podnětům, také nízká sebekontrola a výrazná sugestibilita. Navíc se u mnohých objevují specifické problémy v oblasti čtení a psaní (Černá, M., 2009, s. 106).

2.1.3 Psychologické zvláštnosti dětí s mentálním postižením

Při realizaci výchovně-vzdělávacího procesu u dětí s mentálním postižením je třeba zohledňovat určitá specifika, jimiž se jedinci s mentálním postižením vyznačují. V tomto smyslu lze aplikovat pravidlo, že čím těžší stupeň mentálního postižení je u dítěte diagnostikován, tím více je u něho narušen proces vnímání, myšlení, paměti a řeči.

Mentální retardace se klinicky projevuje zejména zpomalenou chápavostí, jednoduchostí a konkrétností úsudků. Dále je také specifická snížená schopnost až neschopnost komparace a vyvozování logických vztahů. Paměť je převážně mechanická, oslabena ve všech fázích. Pozornost je kolísavá, nestálá a unavitelná. Sebehodnocení se u těchto dětí vyznačuje nekritičností a je odkázáno na hodnocení druhých. Motivační sféra je specifická hlavně v oblasti uspokojování potřeb. V sociokulturním kontextu nemusí lehká mentální retardace působit žádný problém (Švarcová, 2000, s. 33).

Pro vnímání všeobecně platí, že smyslová percepce je zajištěna soustavou analyzátorů. Obsahem bezprostředního poznání jsou počitky, které odrážejí jednotlivé znaky podmětu. Dále potom vjemy, které odrážejí podnět jako celek, jedná se tedy o souhrn počitků či představy (oživlé stopy po dříve vnímaných podnětech).

Bezprostřední vnímání (sluchové i zrakové) je vždy výběrové, což je podmíněno individuální zkušeností jedince, ale například i atraktivitou podnětu (barva, tvar). Děti s mentálním postižením mají značné deficity v oblasti zrakového i sluchového analyzátoru. Sluchem například nedokážou rozpoznat znějící hlásky (například p/b, t/d, m/n, s/š, s/z). Mezi další deficity se řadí porucha prostorového vnímání, také i vnímání času, dále snížení citlivosti vůči hmatovým vjemům a v neposlední řadě také chápání vztahů a vazeb mezi různými objekty předměty (Švarcová, 2000, s. 36).

2.2 Charakteristika činnosti školní družiny v Praktické škole

Školní družina (dále jen ŠD) je zařízení školy pro výchovu dětí mimo vyučování. Neměla by být chápána jako služba na hlídání dětí, ani jako pokračování školního vyučování. *„Pedagogická práce ve školní družině má svá specifika – dětem zabezpečuje odpočinek, rekreaci, ale i zajímavé využití volného času“* (Balková, 2006, s. 9)

Činnosti ve školní družině rozvíjí dovednosti dětí důležité pro společenský život dítěte a pomocí výchovných aktivit a různých činností s individuálním přístupem k jednotlivým žákům vybavují děti žádoucími vědomostmi, dovednostmi a také postoji. Vlivem vzájemné spolupráce a tolerance se děti učí žít s ostatními. Družina také napomáhá posilovat osobnost každého jedince, pomáhá mu dosáhnout úspěchu. Největší roli zde hraje povzbuzování, použití vhodné motivace, radost z činnosti a vzájemná spolupráce. Důležitou úlohou školní družiny je také prevence sociálně patologických jevů. A nesmíme zapomenout na to, že dítě, kterému právě skončilo vyučování, netouží někde v klidu sedět a „být hodné“!

„Práce školní družiny je zcela samostatnou oblastí vzdělávací činnosti a řídí se specifickými požadavky a pravidly pedagogiky volného času.“ (Hájek, Pávková, 2007, s. 10).

„Školní družina je součástí školy a podílí se na realizaci Školního vzdělávacího programu. Klíčové kompetence jsou v její činnosti zaměřeny především na výchovu. Díky vytvořeným programům dochází k určitému propojení s činností školy a tím bývá posilována motivační i obsahová stránka u mnoha aktivit.“ (Holešovská, 2009, s. 14).

2.2.1 Kompetence ve školní družině

Kompetence lze chápat jako specificky integrované vzdělávací cíle. Je to soubor schopností, znalostí, dovedností a postojů, které potřebují jedinci pro svůj osobní rozvoj a začlenění do

společnosti s ohledem na odpovídající mentální předpoklady každého jedince. Činnosti ve školní družině vedou k získávání určitých **kompetencí** (Hájek, Pávková, 2007, s. 57).

„Školní družina je součástí školy a podílí se na realizaci školního vzdělávacího programu. Klíčové kompetence jsou v její činnosti zaměřeny především na výchovu. Díky vytvořeným programům dochází k určitému propojení s činností školy a tím bývá posilována motivační i obsahová stránka u mnoha aktivit“ (Holešovská, 2009, s. 14).

Mezi rozvíjené a posilované kompetence patří:

- Kompetence k učení
- Kompetence k řešení problémů
- Kompetence komunikativní
- Kompetence sociální a personální
- Kompetence pracovní
- Kompetence k naplnění volného času - jako specifikum pro zájmové vzdělávání.

Motivace ke všem kompetencím je individuální a odpovídající jejich mentálním předpokladům.

2.2.2 Činnosti ve školní družině

„Školní družina slouží výchově, vzdělávání a rekreaci žáků.“ Svou funkci také naplňuje činností odpočinkovou (činností klidovou, zájmovou a rekreačními aktivitami), ale i přípravou k vyučování (Hájek, Pávková, 2007, s. 59).

Odpočinkové činnosti mají za úkol odstranit únavu. Jsou to činnosti, které zařazujeme do denního režimu zejména po obědě, nebo před ranním vyučováním pro děti, které brzy vstávají. Klid může dítě využít v části, kde se na zemi nachází koberec. Tuto funkci také mohou plnit stolní či námětové hry nebo například čtení pohádky, vyprávění příběhů, zážitků apod. Jejich začlenění do režimu ŠD velmi důležité, neboť plní zejména psychohygienickou úlohu. Důležitý je také **aktivní odpočinek** (rekreační činnost), který slouží k celkové regeneraci. Patří sem náročnější pohybové, sportovní, turistické a manuální prvky. Tyto činnosti by se měly realizovat převážně venku, ve skupinách, měly by být organizované, nebo také jako spontánní činnosti. Spontánní činnosti bývají akčnější, což samozřejmě nepovažujeme vždy za nekázeň, spíše jako jistý druh relaxace po soustředění se ve vyučování.

K odpočinku slouží různé **zájmové činnosti**, které i rozvíjí osobnosti dítěte a umožňují dětem jak seberealizaci (popř. kompenzaci možných školních neúspěchů), tak i další rozvoj

pohybových dovedností. Můžeme je zařadit jako činnost skupinovou nebo individuální, jako aktivitu organizovanou nebo spontánní, vždy ale nejlépe s uspokojením a radostí. Děti, které ze svého zájmu vyvinou vlastní aktivní činnosti, zahánějí tak pocity nudy a nenaplněné doby. „*Nenaplněností volného času žáci často kompenzují zástupnými činnostmi virtuální reality, gamblerstvím nebo agresivitou či destrukcí okolí. Říká se, že nejohroženější skupinou sociálně patologickými činnostmi jsou děti bez zájmu.*“ (Hájek, Pávková, 2007, s. 16).

Zájmové činnosti se rozdělují z hlediska časového trvání na krátkodobé, dočasné, přechodné a trvalé. Podle stupně koncentrace je rozlišujeme na jednostranné a mnohostranné. Dle společenských norem na žádoucí a nežádoucí. Podle obsahu pak na činnosti společensko-vědní, pracovní-technické, přírodovědně-ekologické, esteticko-výchovné, tělovýchovné, sportovní a turistické. Významné místo mají dnes i činnosti spojené s výpočetní technickou a moderní hudebně-pohybové činnosti (Holešovská, 2009, s. 32).

Zájmové činnosti **společenskovědní**

Jedná se o činnosti vedoucí k poznání aktuálního společenského dění, historických souvislostí, pěstující vztah k mateřskému jazyku a vlasti, také pak výchova k rodičovství, partnerství, společenská výchova, jazykověda a sběratelství.

Zájmové činnosti **přírodovědné**

Prohlubují vědomosti o dění v přírodě a pěstují vztah k její ochraně. Rozvíjí zájem o chovatelství a o pěstitelství. U nejmladších dětí by tyto činnosti měly vycházet ze schopnosti osvojit si poznatky o rostlinách, živočiších a neživé přírodě a dovednosti v péči o ně.

Zájmové činnosti **esteticko-výchovné**

Formují a utvářejí estetické vztahy dětí ke společnosti, k přírodě a jejím hodnotám. Jsou zaměřeny na rozvoj výtvarného, literárního, hudebního, dramatického a hudebně-pohybového projevu. Do těchto činností zahrnujeme kulturní akce, přehlídky činností, výstavky, vycházky a další.

Zájmové činnosti **tělovýchovné, sportovně-turistického zaměření**

Prispívají k fyzické zdatnosti, rozvoji pohybových schopností, psychické odolnosti. K rozvoji všestrannosti by měla být činnost zaměřena na vybrané prvky atletiky, gymnastiky, sportovních her a turistiky. Je vhodné zařadit jak letní aktivity (plavání), tak i zimní sporty (bruslení, lyžování).

Organizace aktivit ve ŠD Praktické školy

„V ranních družinách se doporučuje zařazovat cvičení a hry zaměřené na vytváření příjemné a pohodové atmosféry, protažení a relaxace. Nedoporučuje se větší zatížení, spíše vhodné „nabuzení“ organismu žáků na dopolední činnosti ve škole.“ (Hájek, Pávková, 2007, s. 90).

V odpoledních družinách se po odpočinku zařazují aktivity pohybové. Těch je nepřeberné množství – od individuálního hraní dítěte až po různé kreativní společenské aktivity nebo hry ve skupině se všemi dětmi. Hry mohou být řízené vychovatelkou nebo si děti mohou samy volně hrát v prostoru. Z mého pohledu je žádoucí využít dané možnosti prostředí, ve kterém se družina nachází. Družiny na venkově a družiny ve městě mají odlišná specifika. Při městských družinách jsou aktivity realizovány na hřištích, v parcích, kdežto na venkově má vychovatelka možnost s dětmi jít do lesa, na louku nebo k řece.

Podpora tvořivosti

Kreativně kooperační aktivity umožňují intenzivní zapojení všech dětí, zejména těch méně aktivních a fyzicky zdatných. Každý jedinec se může podílet na tvorbě nové pohybové aktivity nebo hry. Ve hrách jsou také řešeny rozpory mezi výhrou a prohrou, kde se snažíme umožnit obě varianty k řešení životních situací.

2.2.3 Výtvarné činnosti ve školní družině

Do výtvarného vzdělávání patří výtvarné projevy, ale také činnosti, ve kterých se uplatňuje estetický vztah – společné hry, různé typy vycházek, práce s literaturou, kulturní či ekologické akce a jiné. *„Všechny tyto činnosti přinášejí nové emocionální zážitky a snadno se stávají motivací pro výtvarnou činnost.“ (Hájek, Pávková, 2007, s. 96).*

Při odpočinkové činnosti dáváme prostor pro spontánní výtvarné činnosti jako je volná kresba. Kresba je nejpřirozenější výtvarnou činností. Dítě tužku pokládá za zajímavou hračku, kterou může použít mnoha způsoby. Zajímá se o vznikání stop – o linie, tečky a kroužky, které mu připomínají okolní svět. Hra plynule přechází do kreslířského projevu. Mohou vznikat jednoduché ilustrace apod. Rekreační činnosti využíváme k typu soutěží „kreslíme do písku, do sněhu i do různých měkkých materiálů“. Tvořivé hry mohou probíhat za pomoci vlastnoručně vyrobených pomůcek, jako je například kresba dřívkem, špachtlí nebo kresba tuší).

Zážitky ze zájmových činností bývají inspirací při výtvarném projevu k tematickým pracím. Například přírodovědné vycházky jsou podnětem k rozvoji výtvarného vnímání a objevování

skutečnosti nových estetických stránek. Děti, je třeba učit dívat se pozorně kolem sebe, tak aby objevily a dokázaly použít zajímavé věci k tvorbě něčeho nového. Správná motivace dětí prohlubuje touhu tvořit z různých materiálů a získávat pro tuto činnost nový, větší cit.

Podpora tvořivosti ve výtvarných činnostech

Výtvarná činnost je procesem objevování výrazových prostředků a výtvarných postupů. Je také projevem skrytých tvořivých schopností, směřujících k osobnímu sebevyjádření. Děti tak svojí potřebu „vyjádřit se“ objevují výtvarné možnosti a poznávají souvislosti mezi tvarem a materiálem předmětů, nebojí se experimentovat s barvami, objevují výtvarný rytmus. Tvořivost, vývoj tvořivosti a podpora tvořivosti jsou hůře měřitelné projevy, které ale můžeme u jedince sledovat v průběhu určitého časového období na určitém typu tvořivé (tvůrčí) aktivity.

Kromě výtvarných výsledků je zde důležitá radost dětí z vlastní činnosti, zájem a zaujetí pro práci, soustředění se a v neposlední řadě také dětské pocity a dojmy.

2.2.4 Rukodělné činnosti

Jsou důležité zejména pro rozvoj jemné dětské motoriky. Pomáhají dětem naučit se soustředit na ruční práci, dotáhnout ji k vytyčenému cíli. Tyto činnosti se dělí podle použitého materiálu, kterým může být papír, kartonový papír, textil, přírodní materiály, modelovací hmota atd.

Z přírodního materiálu lze použít kůru, šišky, různé plody, listy, slámu, kameny aj. S tímto materiálem lze pracovat velmi široce, můžeme cvičit slepování, svazování, stříhání, lisování, tvořit koláže, figurky, navlékat náramky a tvořit širokou škálu dekorací. S modelovací hmotou učíme žáky mačkat, hníst, koulet, vykrajovat, ubírat a modelovat základní tvary. Používáme plastelínu, modelovací hlínu, modurit, těsto a také nástroje, které jsou na tento materiál potřebné, jako jsou špachtle, hladítka, cidliny a různá vykrajovátka. Modelovat můžeme i venku například ze sněhu nebo z písku.

S textílem procvičujeme vyšívání, háčkování, šití a uzlování. Žáci se učí navléknout jehlu, vyšít základní a ozdobné stehy, pracovat s přízí, provázkem a odstřížky. Práce s textilním materiálem je vždy spíše oblíbená u dívek než u chlapců.

„Rukodělné činnosti se velkou měrou podílejí na rozvoji tvořivosti dítěte a na rozvoji některých charakterových vlastností, jako je trpělivost, pečlivost, přesnost, cit pro materiál, estetické a prostorové cítění.“ (Hájek, Pávková, 2007, s. 99).

Prostřednictvím rukodělných činností dítě získává nové zkušenosti a praktické dovednosti. Tvořivosti se u dětí lépe rozvíjí, pokud zařazujeme náměty, u kterých mohou hledat svá vlastní originální řešení a nápady bez použití vzoru nebo šablony.

2.2.5 Hudba a tanec

Hudba ve školní družině slouží k poslechu, tanci a hlavně hudebnímu projevu pěveckému a instrumentálnímu. Hudba by měla být chápána jakou součástí života, který je díky ní krásnější a bohatší. *„Zpěv a hra na nástroje bývá nejlepším živým hudebním projevem.“ (Hájek, Pávková, 2007, s. 104).*

Když škola hudební výchově věnuje jednu hodinu týdně, má pak školní družina možnost „zpívat jen tak“ a tím udržovat v paměti písničku, která pak navozuje příjemnou atmosféru po celý den. Zaspívat si mohou děti na vycházce, při čekání na oběd nebo jen tak při kterékoliv činnosti. Doprovod s hudebním nástrojem je pro děti velmi lákavým. Patří mezi ně celá řada bubínků, tamburín, činelů, trianglů, různých dřívěk nebo zvonkoher. Ve školní družině, kterou navštěvují já je i klavír, hudbu a tanec propojujeme ve výtvarném projektu.

Podpora tvořivosti v hudbě a tanci

Vychovatelky by měly dokázat vést děti ke spontánní chuti zpívat a tančit. S dostatečnou zásobou rytmických říkadél a písniček pak vytvářejí vlastní melodie. Pomocí písniček s pohybovým projevem pomáhají vytvářet vztah mezi dětmi s možností vyjádřit se různými tanečními prvky.

2.2.6 Přírodovědné a vlastivědné zájmové činnosti

V praxi školní družiny se tyto činnosti většinou realizují venku a jsou vymezeny cíle ve třech oblastech:

- 1. rozumová oblast** – rozšiřování vědomostí, poznatků a jejich praktické uplatnění
rozvoj poznávacích procesů (vnímání, představivost, myšlení), pozorovacích schopností, zájmů.

2. **citová oblast** – vztahy k přírodnímu a sociálnímu prostředí, rozvíjení intelektuálních citů (objevování nového, radost z poznávání estetického, prožívání krásy přírody) a morální (rozlišení dobra a zla ve vztahu k životnímu prostředí, památkám i k přírodě).
3. **volní oblast** – vedení dětí k podílu na ochraně životního prostředí a schopnosti přiměřeně zasáhnout v případě jejího ohrožení nebo poškozování.

Přírodovědné zájmové činnosti ve školní družině tvoří okruhy:

- a. Pozorování přírodních objektů – zaměřují se na objekty živé i neživé přírody při odpočinkových a rekreačních činnostech (rostliny, živočichové, horniny, meteorologické jevy a jiné);
- b. Pěstitelství – zařazují se aktivity podle podmínek družiny (květinářství, zelinářství, bylinkářství,...);
- c. Chovatelství – je možné navštěvovat výstavy, exkurze,...;
- d. Ochrana životního prostředí – formování harmonického vztahu dítěte s okolním světem.

Mezi vlastivědné zájmové činnosti patří pozorování historických památek a objektů, seznamování se s dílem a životy osobností regionu, města,...

Podpora tvořivosti

Je dobré zjistit, co děti v této oblasti zajímá a hovořit s nimi na toto téma. Často se objevuje touha dítěte mít tvora a pečovat o něj a cítit od něj lásku a vděčnost. Kontakt dítěte se zvířetem podporuje zejména citovou stránku dítěte. Proto můžeme ve ŠD nalézt zvířata jako je morčata, křečky, rybičky nebo ještěrky. Je také vhodné u dětí podporovat vztah k životnímu prostředí (péče o okolí, prostředí školy, sběrem druhotných surovin, plodů...) seznamovat děti se způsoby ochrany přírody pomocí různých aktivit.

2.2.7 Specifická činnost ve školní družině – sociální učení

Významným prvkem práce ve ŠD není jen žákův výkon, ale zvláště pak kvalita jeho sociálních vztahů k vrstevníkům.

Žáci mají být vedeni k osvojování sociálních dovedností. K nim patří tyto sociální kompetence:

- schopnost vyjádřit odlišný názor, než jaký zastávají ostatní;

- schopnost umět požádat o laskavost osobu ve svém sociálním okolí;
- schopnost zahajovat rozhovor s dospělým, nebo jiným spolužákem,
- schopnost odmítnout návrh, pokud s ním nesouhlasím;
- schopnost druhého pochválit;
- schopnost pochvalu přijmout;
- schopnost požádat o pomoc při řešení nějakého problému;
- schopnost odolat tlaku vrstevníků při nevhodném chování

(Hájek, Pávková, 2007, s. 84).

Sociální učení jako forma pedagogicko-psychologického přístupu má tyto části:

1. modelování (ve smyslu učení nápodobou),
2. hraní rolí,
3. zpětná vazba,
4. přenos získaných sociálních zkušeností do každodenního chování žáka,
- 4. Modelování** je specifická forma imitačního chování a ve školství je velmi rozšířená metoda výchovně-vzdělávacího působení

Typy modelování:

- *odporované učení* forem chování – děti pozorují a napodobují ostatní (např. v oblékání, formou řeči, projevy chování),
- *zástupné učení* – pozorování vzorce chování druhých s následnou odměnou nebo trestem;

2. **Hraní rolí** je formou sociálního učení, kde žák převezme určitou roli, která mu není vlastní a snaží se podle dané role chovat;

3. **Zpětná vazba** poskytuje informace, jak si dítě počínalo v daných situacích, jaký byl jeho výkon a zda odpovídal modelovému chování;

4. **Přenos sociálních dovedností** a zejména jejich užívání při pobytu ve ŠD.

(Hájek, Pávková, 2007, s. 85, 86).

2.2.8 Podpora výtvarné tvořivosti ve školní družině

Výtvarně-technickou stránkou činností se vytvářejí žádoucí vztahy s technickou výchovou a objevují se výtvarně-estetické hodnoty materiálu. Poznáváním vztahu mezi materiálem,

funkcí a tvarem předmětu si žáci osvojují i principy dekorativně užitkové tvorby. Hlavní formou a metodou působení je hra spojená s experimentováním. Činnosti tohoto typu jsou oblíbené, protože potřeba vyjádřit se, hledat nové souvislosti nebo znaky je vnitřní potřebou většiny dětí. Děti tak objevují výtvarné působení již známých skutečností, poznávají souvislost mezi funkcí, tvarem a materiálem předmětů, experimentují s barevnou skvrnou, objevují zákonitosti výtvarného rytmu. Od hravých činností přecházejí k vlastnímu dekorativnímu řešení plochy z hlediska tvaru, barvy, struktury apod. i s využitím písma (tvorba pozvánek, plakátů a diplomů).

K oblíbeným tématům při výtvarném osvojování skutečnosti patří zobrazování přírody, věcí a tematické kreslení. Děti se zde zaměřují na zajímavé tvary, nezvyklé struktury přírodnin, bohatě členěné řezy, charakteristické znaky krajiny i dominantní umělé a přírodní prvky.

Tvůrčím metodám, hře i experimentu musí nutně odpovídat také motivace a metody hodnocení. Nedílným kritériem hodnocení – kromě výtvarných výsledků – je radost z vlastní činnosti, zaujetí prací, zájem, soustředění, schopnost práce ve skupině i výpovědi dětí o dojmech a pocitech. (Hájek, Pávková, 2007, s. 96, 97).

2.3 VÝTVARNÉ PROJEKTY

Projektová výuka je v dnešní době považována za jednu z možných vyučovacích metod, jejíž specifická vzdělávací strategie je založena na aktivním přístupu žáků k vlastnímu učení. Pomocí výukových metod je zpřístupněn a podán žákovi obsah kurikula, tedy vědomosti, dovednosti a postoje, a těmito výukovými prostředky je dosaženo výchovně-vzdělávacích cílů.

Do pedagogické teorie a praxe vstoupily projekty již ve 20. a 30. letech tohoto století v souvislosti s rozvojem širokého mezinárodního pedagogického hnutí, které známe pod názvy *nová výchova*, *progresivní výchova*, *aktivistmus*. Jeho počátky ale můžeme nalézt již před koncem minulého století (Roeselová, 1997, s. 10).

Reformní pedagogika je hnutí, které přináší mnohé plodné podněty pro další rozvíjení výchovy a školy. Toto hnutí je kromě jiného sympatické již tím, že jeho představitelé a stoupenci neusilovali o vytvoření nové pedagogické teorie, ale jejichž cílem byly bezprostřední změny v práci škol a výchovných zařízení. Důsledkem tohoto hnutí je rozvíjení řady dílčích výchovných a vzdělávacích systémů, vyučovacích metod a postupů, mezi něž

patří i **projektová metoda** - vedle metody problémové, globální, Daltonského plánu a Jenského plánu (Hazuková, 2016, s. 52).

2.3.1 Charakteristika výtvarné řady

Jsou to krátké a srozumitelné útvary, které se skládají z několika na sebe navazujících kroků. Někdy řady zůstávají samostatné nebo se vzájemně váží do projektů. Obsahem výtvarné řady může být jakákoli část učení látky spojená s námětem, výtvarným problémem nebo výtvarným postupem. Následnost kroků má lineární charakter. Základním typem řady je výtvarný cyklus. Skládá se z několika příbuzných prací a nabízí variabilní řešení úkolu. Metodická řada vede žáky k zvládnutí náročné výtvarné techniky, postupu (stylizace) nebo procesu (od hry k vážnému námětu) několika lekcemi, které vyplývají jedna z druhé až po vyvrcholení práce. Tematická řada zkoumá námět v omezeném počtu kroků a znamená hlubší ponor žáků do tematiky (Roeselová, 1997, s. 9).

2.3.2 Charakteristika výtvarného projektu

Výtvarné projekty jsou členité zřetězené celky, které se skládají z několika řad výtvarných prací. Mnohostranný vhléd do tématu přispívá k pluralitnímu chápání světa. Výchozí téma, jeho různé obsahy a podoby, vytvářejí námětové linie – v podstatě výtvarné řady. Každý oddíl a myšlenková linie sleduje jiný úhel pohledu a souhrn všech kroků tak vytváří záznam myšlenkového nebo výtvarného procesu. Dílčí bloky námětů se ve výtvarném projektu liší svými obsahy, výtvarným pojetím i zpracovávanými výtvarnými problémy. Čím je řešení výtvarného projektu strukturovanější a přehlednější, tím je také srozumitelnější. Projekty i řady nesou jasný myšlenkový otisk svého autora – výtvarného pedagoga. Jejich stavba je tak pokaždé originální a nenapodobitelná.

Podstatou projektů je vytváření řad činností, propojených společnou myšlenkou, úkolem, řešeným problémem, který je zkoumán z různých hledisek (obecných i individuálních) a ve větším počtu různých činností. Projekt je vždy řešen ve skupině nebo v pracovním týmu (Roeselová, 1997, s. 11).

2.3.3 Znaky a přínos výtvarných projektů

- Děti mají vliv na výběr tématu projektu. Z toho plyne jeho otevřenost. Program činnosti není před prováděním projektu do všech podrobností pevně stanoven.

- Projekt souvisí s mimoškolní skutečností. Východiskem jsou prožitky dětí, není jen zdánlivou nebo náhradní skutečností.
- Projekt plánují učitel/ka/vychovatel/ka společně s dětmi ve skupině.
- Projekt se vyznačuje koncentrací na dítě. Předpokládá se, že děti jsou na něm zainteresovány. Pracují proto se zájmem, bez vnější motivace a práce je baví.
- Projekty vedou ke konkrétním výsledkům, na jejichž základě mohou děti získat nejen odpovídající poznatky a kvalifikaci, ale i z řešení vyplývající odměnu.
- Výsledek projektu má formu skutečného příspěvku, k řešení sledované problematiky. Je učivem směřujícím k dosažení určitého cíle (něco zhotovit, vytvořit, vykonat, vyzkoumat, zdokonalit, něčemu se naučit, v něčem zdokonalit sebe atd.)
- V průběhu řešení projektu se silně uplatňuje i sociální učení. Utvářejí se nejen poznatky, zkušenosti, dovednosti, ale také mravní vlastnosti a v neposlední řadě také charakter (Hazuková, 2016, s. 62).

V současnosti již existuje třídění projektů podle různých hledisek, např.:

1) Podle účelu

- se snahou vtělit myšlenku do vnější formy, zkonstruovat určitou skutečnost (jak se dělají hrnky, skleničky);
- cílené k estetické zkušenosti (pantomimičce obrazu);
- usilující rozdělit problém (proč lidé umísťují na některá místa sochy?);
- vedoucí k získání dovednosti (zacházet se štětcem při kresbě a malbě).

2) Podle navrhovatele: spontánní, uměle připravené;

3) Podle místa konání: školní, domácí, oba typy na sebe vzájemně navazují;

4) Podle času (rozsáhlosti): krátké a dlouhé (malé a velké);

5) Podle počtu řešitelů: individuální či kolektivní (skupinové, třídní, celoškolní).

Rysy projektového vyučování, typy projektu a další specifika této metody jsou přehledně shrnuty v knize Projektové vyučování pro první stupeň základní školy od Jany Coufalové, či v knize Učíme v projektech od Anny Tomkové, Jitky Kašové a Markéty Dvořákové.

2.3.4 Plánování výtvarných projektů

Stavba projektu umožňuje odstranit izolovanost jednotlivých výtvarných úkolů. Dává naopak pedagogickému pracovníkovi možnost jejich cílevědomého výběru a řazení tak, aby byly provázány navzájem i s ostatními výchovně vzdělávacími složkami a životem mimo školu.

Při samotné realizaci je velký důraz kladen na jejich motivační sílu, blízkost logice života, přirozenost, užitečnost výsledků vzdělání a výchovy, dále na zaměstnávání a formování celé osobnosti, na možnost kvalitní diferenciaci a individualizace výuky a na podněcování fantazie a intuice.

Z hlediska plánování jsou kladeny na pedagoga velké nároky na promyšlenost, organizaci a řízení, ale také zapracování náhody a schopnosti improvizace v rámci plánu. Je zde zapotřebí odhadnout hranici mezi spontaneitou a řízením, u větších dětí také míru volnosti a odpovědnosti. Nelze ignorovat (zcela ani dlouhodobě) vnitřní uspořádání poznatků jednotlivých vědních oborů, ale i dalších oblastí lidských aktivit.

Ne všechny úkoly či poznatky lze jako projekt zpracovat. Mnohostrannost jevů, na něž je třeba v projektu reagovat a jejich vytržení z kontextů vědních systémů, neumožní vždy respektovat didaktickou zásadu.

Dalším předpokladem realizace také je, aby pedagog mohl do jisté míry volně disponovat s časem určeným pro výchovně vzdělávací činnost. Důležité jsou i jeho *organizační a prognostické schopnosti*, dobré znalosti všech oblastí, jichž se projekt dotýká a samozřejmě i *znalosti pedagogické* (Roeselová, 1997, s. 11).

3 PRAKTICKÁ ČÁST

V praktické části popisujeme vytvoření a ověření vlastního výtvarného projektu ve školní družině praktické školy u dětí mladšího školního věku na téma *Náš svět*. Ověření přínosu tohoto projektu získáváme pomocí souboru otázek, které budou dětem kladeny po skončení jednotlivé výtvarné aktivity. Zpětnou vazbu jsme získávali výhradně ústní formou, přičemž jsme si písemně zapisovali odpovědi dětí.

3.1 Výtvarný projekt *Náš svět*

Velký zdroj podnětů pro každého z nás se nachází ve vnímání světa, tyto podněty nás obohacují ve všem, co děláme, skrze všechno čím v životě procházíme a co cítíme. Současná výtvarná výchova učí děti hledat, co říci o světě, ve kterém žijí a nabízí jim možnosti, jak to vyjádřit. Téma jsem zvolila i z důvodů své široké škály, kterou obsahuje. Zahrnuje jednotlivé části, jako je vesmír, planeta Země, vznik a vývoj člověka, báje a legendy, příroda, živočichové, člověk, rodina, domov, moje osoba, to jací jsme.

Člověk a jeho svět

Každý jedinec vnímá svět jinak, a také do světa kolem sebe zařazuje jiné věci, skutečnosti a hodnoty. Představitost v tomto směru nemá omezení, pod tímto pojmem můžeme formulovat mnoho spojitostí. V souvislosti s realizací výtvarného projektu můžeme vybrat například:

Místo, kde žijeme – poznávání nejbližšího okolí, organizace školy, družiny, určení významných objektů, jejich návštěvy, orientace v prostoru a čase, odhad vzdáleností, bezpečnost na cestě do školy, vycházkách, dopravní výchova.

Lidé kolem nás – osvojení zásad vhodného a společenského chování, tolerance, empatie, vzájemná úcta, komunikace slovní a mimo slovní, dále dodržování pravidel stolování, předcházení šikaně, zařazení prvků mediální výchovy (co děti shlédly, slyšely, práce s časopisy).

Lidé a čas – budování a dodržování správného režimu dne, vytváření pravidel návyků, umět využít správně a účelně svůj volný čas.

Rozmanitosti přírody – vycházky a pobyty v přírodě, pozorování změn, určování, využití encyklopedií, následné výtvarné zpracování, péče o pokojové rostliny, ekologická výchova, ochrana přírody.

Výtvarná výchova – osvojení estetiky – krásna, vnímání světa a okolí tvořivě, citlivě, umění se vyjádřit neverbálně pomocí linie, tvaru, barvy gesta, mimiky, vytváření vztahu k uměleckým dílům.

Hudební výchova – pěstování zájmu o hudbu, rozvíjet smysl pro rytmus, rozvíjet správnou výslovnost, vyjadřovací schopnosti, dýchání.

Tělesná výchova – přispívání k rozvoji tělesné zdatnosti, otužování a sportovního chování, utváření zdravé soutěživosti, upevňování hygienických návyků (Roeselová, 1997, s. 12).

Výchovné cíle projektu Náš svět:

- Poznávat tvary, barvy, vůně, materiály a zvuky jako veliká dobrodružství smyslů,
- Vnímát svět, být k němu otevřený,
- Chápat čas jako vším prostupující rozměr, pokoušet se vnímat jeho plynutí,
- Využívat uvolnění i koncentraci jako nástroj pro intenzivní vnímání a registrování těchto vjemů,
- Směřovat ke změnám ve způsobu myšlení pomocí objevování nových kvalit života,
- Zkoumat vlastnosti jevů, poznávat jejich vztahy a vzájemné souvislosti,

Jelikož pracujeme se skupinou dětí, které mají speciální vzdělávací potřeby, plynoucí ze snížené úrovně rozumových schopností, záměrně jsme zvolili téma široce zaměřené. Obavy z nezvládnutí některých aktivit se zpočátku objevily, Náš svět je flexibilní téma a také lehčeji zvládnutelné pro tuto skupinu dětí. Tyto děti bohužel nedisponují s tak velkou představivostí, spontánní fantazií a také s kreativitou jako jejich vrstevníci ze základních škol. Výjimky se nakonec našly i v naší třídě, což nás velice potěšilo.

3.1.1 Charakteristika a potřeby skupiny na základě pozorování

Oddělení družiny: 3. - 4. třída základní praktické školy

Počet dětí: 14

Věk: 8-12 let

Heterogenní skupina dětí (chlapci 8, dívky 6)

V tomto oddělení školní družiny převládá přátelská atmosféra. Děti, které do školní družiny docházejí, se navzájem dobře znají, zvládají respektovat pokyny vychovatelky. Mezi dětmi jsou již vytvořeny v tomto věku menší přátelské skupinky (většinou dvojice), které si spolu dokážou hrát a také spolupracovat. Všechny děti vyžadují speciální vzdělávací potřeby, které plynou z jejich snížené úrovně rozumových schopností. Děti mají větší problémy se soustředěností, komunikací mezi sebou nebo i vlastním projevem. Jejich rozumové schopnosti jsou omezené stejně jako jejich fantazie a představivost. Musejí se mnohem víc povzbuzovat a motivovat k výkonu, navádět ke konkrétní činnosti a aktivitě. Nicméně nepochybujeme o tom, že by nedokázaly výtvarně vyjadřovat své pocity, nálady a dojmy. Proto jsme měli velký zájem realizovat výtvarný projekt právě s těmito dětmi.

S dětmi se na začátku seznamujeme a je celkem dost jasné, že tyto děti budeme muset hned na začátku něčím zaujmout. Pro začátek zařazujeme seznamovací hry a rozechřívací hry. Na základě pozorování zjišťujeme nemalé rozdíly mezi dětmi – některé jsou velice průbojné, jiné zase stydlivé, další upovídané nebo naopak nemluvné.

Při herních činnostech objevujeme první problémy, Děti jsou málo iniciativní a snaží se obcházet problémové úkoly, nebo je vynechávat. Často jsou neschopné dotáhnout své nápady do konce. Pokud někdo navrhne řešení, ostatní již dále nehledají jiné nápady a jsou pasivní.

Zpozorované zvláštnosti u dětí

8 chlapců – chlapci jsou živější než děvčata, jsou zvědaví a vyžadují větší dohled;

Příklady:

chlapec M. – je hodně upovídaný, živý a roztržitý, baví ho zvířata, jelikož bydlí na vesnici;

chlapec D. – je klidnější povahy, spíše nemluvný, poruchy koncentrace, nedotahuje činnosti dokonce;

chlapec F. – je velice živý, upovídaný, naprosto roztěkaný, velká porucha koncentrace;

chlapec L. – je klidný, ochotný spolupracovat, celkem pečlivý a trpělivý;

6 dívek – dívky jsou klidnější a pečlivější, s chlapci v družině nenavazují velké kontakty;

Příklady:

dívka V. – je hodná a pečlivá, vyžaduje přízeň dospělé osoby a i osobní kontakt (dotyk ruky, pohlázení), nejšikovnější ze všech žáků, hudebně nadaná;

dívka A. – samostatná, šikovná na výtvarné a praktické činnosti;

dívka L. – mentálně asi nejzaostalejší dítě v družině, má problém s řečí a vyjadřováním. Je roztěkaná, práce se snaží dokončit velmi rychle, malá schopnost dotahovat věci dokonce.

3.1.2 Cíle výtvarného projektu

Hlavní cíl:

- Seznámení žáků s novými výtvarnými technikami
- Společně pracovat na jednom celku, tvořit něco nového
- Prohloubit vztah a cit k přírodním materiálům, k práci s nimi
- Hravou formou se naučit nové poznatky o světě kolem nás

Dílčí cíle:

- 1) soustředění a uvolnění
- 2) výtvarné vyjádření
- 3) rozvoj komunikace
- 4) rozvoj výtvarně tvořivého myšlení
- 5) spolupráce

3.1.3 Návrh projektu

Okruhy	Téma Výtvarné aktivity	Použitý materiál	Výtvarná technika
<i>Okruh I.</i> Svět, jak ho vnímáme	a Planeta Země – společná práce b Čeho se dotýkám – individuální práce c Jak běží čas – individuální práce	Tempery, latex, akvarely, fixy, plátno 160cm x 80cm Přírodní materiál, tužky, pastelky, čtvrtky A4 Tužka, úhel, čtvrtky A4	Dripping s dokresbou pastelky Akvarelová malba s dokresbou pastelky Kresba tužkami, roztírání uhly
<i>Okruh II.</i> Svět, jak ho pozorujeme	a Sběrka textur z našeho okolí – společná práce b Obličej mého kamaráda – individuální práce c Otisky přírodních	Přírodní materiál, voskovky, tužky, pauzovací papíry 10cm x10cm, kartonový papír Tužka, pastelky, čtvrtky A4	Frotáž Kresba tužkami, pastelkami Otisky temperovými

	materiálů – společná práce	Přírodní materiál, tempery, čtvrtka A3	barvami
<i>Okruh III.</i> Svět, v kterém žijeme	a Tam, kde bydlím já – individuální práce b Naše ulice – společná práce c Lesní příbytky – společná práce	Pastelky, tužka, čtvrtky A4 Tempera, tuž, pastely, kartonový papír, tužky, nůžky, lepidlo Přírodní materiál, listy, větve, kameny	Kresba pastelkami Malba temperovými barvami s dokresbou tuší a pastely Konstruování z přírodnin

3.2 REALIZACE PROJEKTU

V praktické části jsme chtěli dosáhnout toho, aby děti dlouhodobě pracovaly na jednom celku a společnými silami vytvořily soubor prací, které se budou společně navzájem prolínat, projekt, který pro ně samotné bude mít hodnotu. Vždy před samotnou výtvarnou částí jsme hodinu zahajovali hrami na povzbuzení a probuzení dětí z jejich ospalé lhostejnosti. Hry napomáhaly k aktivnějšímu zapojení všech účastníků a také pro lepší atmosféru ve třídě.

3.2.1 Svět, jak ho vnímáme

V prvním okruhu jsme děti seznámili s problémem, kterým se budeme zabývat, tedy tím, jak vnímáme svět. Každý jedinec má schopnost vnímat věci kolem sebe jiným způsobem, proto jsme si upřesnili naše prožitky a pocity, které nás obklopují a provázejí. Cílem těchto aktivit bylo vytvořit přátelskou atmosféru mezi dětmi, uvolnit jejich napětí, zbavit je ostychu a připravit tak podmínky pro další práci.

1. Metodický list

Název: Planeta Země

Cíl: Obecný - Seznámení s lidskou kulturou, společenstvím a životem na Zemi;

- Pochopit planetu Zemi jako celistvý a dýchající organismus, který v sobě spojuje všechny formy života;

Výtvarný – Dokázat rozložit barevné plochy po podkladu, vrstvení barev

Řešený problém: Využití zcela spontánního a volného způsobu nanášení barvy na podklad pro znázornění tvaru a plasticity;

Časová náročnost: 4 vyučovací hodiny;

Výtvarná technika: Dripping, malba temperovými barvami;

Pomůcky: Malířské plátno 160x80cm, temperové barvy, latex, štětce, pastely, kelímky na vodu;

Motivace: Volná diskuse v kruhu na koberci. Každý řekne jedno slovo, které ho napadne, když se řekne svět.

Průběh práce:

Děti namalovaly kruh na velké bílé prostěradlo. Poté vrstvily jednotlivé barvy, které si předem namíchaly. Modrá barva znázorňovala oceány a moře, zelená travnaté plochy a žlutá písek. Tento podklad se nechal zaschnout a poté se přistoupilo k drippingu, děti jednotlivě zkoušely vpravit barvu co nejoriginálněji na podklad. Cákaly štětci a vytvářely tak různé barevné stopy. Jako poslední část si každý otiskl svou ruku, jako symbol toho, že na Zemi žije každý z nich.

Vyhodnocení:

Tato naše úvodní práce by měla všechny děti uvést do tématu, kterému se v příštích dnech budeme společně věnovat v rámci výtvarného projektu. K práci jsme se vraceli vícekrát, během celého mého působení ve školní družině. Pokaždé jsme si opakovali spojení, které

jsme si s tvorbou této práce vytvořili. Děti dokázaly dobře povídat o tom, jak naše Země vypadá, jací na ní žijí lidé, jaké máme oceány nebo řeky.

Více než polovina dětí úkol pochopila a měla hned připravené to, co chtějí na plátno znázornit. Méně chápavé děti byly v reakci pomalejší a nad vlastním tvoření chvilku přemýšlely. Po menší nápovědě vychovatelky však také zareagovaly a činnost vymyslely.

Reflexe:

Děti utvořily kruh, ve kterém pak při posílání mluvícího kamene odpovídaly na otázky:

- ✓ Co bylo podle tebe dnes zajímavé?
- ✓ Co ti dělalo problémy, nebo naopak nedělalo?
- ✓ Pomáhal ti dnes někdo? S čím?
- ✓ Co nového jsi pochopil?
- ✓ Nevadilo ti, že hrozilo při výtvarné aktivitě zašpinění tvého oděvu?

Děti v kruhu odpovídaly, co je napadlo, většinou sdělovaly své pocity stručně a jednoduše.

Příklady reflexí dětí:

„Mně se tato aktivita moc líbila, protože ráda dělám něco nového a baví mne to. Problém jsem neměla žádný, protože s mojí maminkou doma hodně malujeme a kreslíme, proto umím pracovat s barvičkami, aniž bych se ušpinila, nebo něco vylila. Byla to velká legrace.“

„V domově, kde bydlím, jsme něco podobného dělali minulý rok. Takovým stříkáním jsme malovali slunce, na kterém probíhala sluneční bouře, byl to velký obraz. Jsem ráda, že jsem si dripping mohla znovu vyzkoušet.“

„Mně to nevadilo, chtěl bych si to vyzkoušet znovu, práce mě bavila.“

„Bylo to skvělé, nejvíc se mi líbilo barvy míchat a zkoušet stříkance z velké dálky. Také se mi líbilo, jak jsme si nasadily gumovou rukavici a natíraly jsme si ruku barvou. Otisky našich rukou vypadají na obraze nejlépe, je tam každý z nás.“

2. Metodický list

Název: Čeho se dotýkám

Cíl: Obecný – Znat a chápat své smysly, k čemu nám slouží, kdy je používáme;

Výtvarný – Přenést své smyslové dojmy na papír;

Řešený problém: Vyjádření tvaru, materiálu a textury na základě hmatového zážitku;

Časová náročnost: 3 vyučovací hodiny;

Výtvarná technika: Akvarelová malba s dokresbou pastely;

Pomůcky: Sbírká přírodních materiálů, čtvrtkyA4, tužky, gumy, akvarelové barvy, štětce, pastely;

Motivace: Vytvoření společné sbírky různých předmětů z procházky po městském parku. Mezi nasbírané předměty jsme umístili také další věci, které děti neznaly například pytlík s kořením, mince, kartonový papír, mušle, kousky látky. Poté děti se zavázanýma očima hádaly, který předmět drží v ruce. Musely vyjádřit také strukturu daného předmětu, jestli je měkký, tvrdý, hladký nebo lesklý.

Průběh práce:

Děti na společné vycházce nasbíraly různé druhy přírodnin, mezi které jsme jim přidali také nějaké předměty, které neznaly. Poté přistoupily ke čtvrtkám a své dojmy ze smyslové hry přenášely na papír ve formě kreseb tužkou.

Vyhodnocení:

Polovina dětí úkol pochopila a dokázala reagovat. Druhá polovina dětí neměla jasno v tom, co na papír mají vlastně kreslit. Skupina se rozdělila na dva tábory, první polovina kreslila předmět, který držela v ruce, bez ohledu na to jakou strukturu cítily. Druhá polovina zase znázorňovala povrchy, které materiály měly, velmi zdařile kreslily například měkkost nebo hrubost předmětu. Všechny děti se zapojily a každý něco nakreslil.

Reflexe:

Děti utvořily kruh na koberci ve třídě a jeden po druhém odpovídaly na otázky:

- ✓ Jak ses při hře cítil? Nevadily ti zavázané oči šátkem?
- ✓ Co ti dělalo problém, nebo nedělalo?
- ✓ Poznal jsi díky této aktivitě něco nového?
- ✓ Co jiného ti hra přinesla?

Reakce dětí byly rozdílné, některé děti odpovídaly podle svého kamaráda, který mluvil před ním, jiné děti ale vymýšlely originální odpovědi. U dvou dětí jsme reflexi nezískali, jelikož se styděly vyslovit svůj názor a pocit z probíhající aktivity.

Příklady reflexí dětí:

„Hra se zavázanýma očima se mi velice líbila. Člověk si uvědomí, jak se asi cítí slepí lidé a co všechno musí ovládat i bez očí. Snažila jsem se víc zapojit uši a hmat.“

„Šátek na očích mi nevadil, ale když věc nevidím, tak ji pak neumím popsat“.

„Tato výtvarná hra byla zajímavá, nejvíce mě bavilo být venku a sbírat přírodní materiál. Hry, které jsme hrály na začátku, i během tvoření pro mě byly nové a hodně se k tomuto úkolu hodily.“

„Hra mi přinesla zajímavé poznatky spojené s mými smysly, při malování jsem měl problém s tím, co bych měl vlastně namalovat. I když vím, že jsem sahal na měkkou věc, tak jsem ji nedokázal namalovat na papír.“

3. Metodický list

Název: Jak běží čas

Cíl: Obecný - Znáť a umět se orientovat v časových údajích, denních dobách;

- Znáť činnosti, které se v jednotlivých denních dobách vykonávají;

Výtvarný: Rozvržení kompozice, kresba podle předlohy;

Řešený problém: Kresba podle předlohy, rozvrhnutí kompozice na danou plochu, využívání stínování a roztírání za pomoci přírodního uhlí;

Časová náročnost: 2 vyučovací hodiny;

Výtvarná technika: Kresba tužkou, rozmazávání uhlím;

Pomůcky: Čtvrtky A4, tužky, přírodní uhly;

Motivace: Dětem bylo rozdáno pexeso se symboly různých druhů hodin, které jsme si pro ně připravili. Děti sbírají stejné symboly, každý by měl ten svůj umět popsat, jaký je to typ hodin, zda ho někdy vidět atd. Děti si navzájem smějí radit a pomáhat.

Průběh práce:

Děti si na základě povídání a symbolů na kartičkách vyberou typ hodin, který chtějí nakreslit. Na výběr mají nástěnné hodiny, náramkové hodinky, hodiny v telefonu, hodiny na kostelní věži, sluneční hodiny, hodiny na počítači. Poté se snaží je nakreslit i se správným ciferníkem. Na konec za pomoci rozmazávání uhlím dodají svým pracím hloubku a plasticitu.

Vyhodnocení:

Tento úkol jsme chtěli pojmout kreativně. Záměrem mělo být větší uvedení dětí do vnímání času, jako propojenosti mezi vším kolem nás. Povídání o plynutí času děti bavilo, zahrnuli jsme do této problematiky všechny oblasti. Děti vyprávěly příběhy o tom, co by se stalo, kdyby se zastavil čas, čím by se chtěly stát, až budou dospělí. Avšak u samotné výtvarné aktivity se nedokázaly více kreativně vyjádřit. Proto jsme zůstali u kresby hodin a neposunuli jsme tento úkol nijak dál. Druhý den, jsme se k výtvarné aktivitě vrátili a dětem jsme nechali ještě čas na dokončení svých výtvorů pomocí uhlí a roztírání. Práce byly ve výsledku mnohem propracovanější a děti byly rády, že si mohly vyzkoušet práci s uhlím. Všechny děti se nakonec aktivně zapojily.

Reflexe:

Děti seděly v lavicích a jednotlivě vyprávěly o svých výtvorech, také odpovídaly na otázky:

- ✓ Jak se ti tato výtvarná aktivita líbila?
- ✓ Co se ti na této výtvarné aktivitě líbilo?
- ✓ Co se ti naopak nelíbilo?
- ✓ Umíš popsat to, co se dnes dělalo zajímavého?
- ✓ Co ti přinesl dnešní den nového?
- ✓ S čím jste potřebovaly pomoci?

Příklady reflexí:

„Mně se tento úkol líbil a kreslení mne bavilo, největší problém jsem měla s čísly na hodinách.“

„Hodiny jsem nakreslil stejně jako, máme v družině na zdi a čísla jsem opsal.“

„Kreslení mě bavilo a hodiny jsem měl správně.“

„Díky tomuto nápadu paní vychovatelky jsem si zopakovala hodiny, někdy se mi pletou číslice, ale teď si je už budu pamatovat. Čísla jsem hezky vybarvila a tím jsem si je zapamatovala.“

3.2.2 Svět, jak ho pozorujeme

V druhé části se děti více zaměřovaly na pozorování věcí kolem sebe. Zkoumaly různé předměty, jejich barvy, materiály, textury. Součástí těchto zkoumání věcí byly vycházky ven a sběr texturně zajímavého materiálů. Děti své poznatky kreativně prožívaly skrze výtvarné aktivity. Cílem této části bylo děti seznámit s novými výtvarnými aktivitami a společného zapojení se do všech prací.

4. Metodický list

Název: Sběrka textur z našeho okolí;

Cíl: Obecný – komunikace ve skupině, kooperace a koordinace ve skupině;

Výtvarný – schopnost vyjádření tvaru, textury a barvy předmětů;

Řešený problém: Propis jednotlivých struktur přes pauzovací papír tužkami a voskovkami, společné vytvoření sbírky těchto povrchů;

Časová náročnost: 4 vyučovací hodiny;

Výtvarná technika: Frotáž;

Pomůcky: Přírodní materiál (listy, klacíky, kamínky, dřívko, mušle, látka), pauzovací papír, voskovky, kartonový papír, lepidlo, nůžky;

Motivace: Společná procházka parkem – kdo nasbírá nejvíce různých předmětů. Nikdo nesmí nic trhat ani lámat ze stromů nebo keřů. Děti musí obstát jako správní sběrači a za dobré úlovky získávají čokoládové mince.

Průběh práce:

Všechny nasbírané předměty se zajímavou strukturou se připraví na lavice. Děti za pomoci voskovek a pastelek propisují texturu materiálů na pauzovací papíry. Sběrku předmětů si navzájem zapůjčují a střídají se o ni. Ze vzniklých frotáží se stříhají malé obdélníky cca 10x8cm a poté se lepí na kartonový papír. Ze souboru frotáží vytváříme obraz v kartonovém rámu.

Vyhodnocení:

Více jak polovina dětí úkol pochopila. Všechny děti se zapojily při sběru materiálu na tuto výtvarnou aktivitu. Některé děti dokonce frotáž již znaly, hlavně jako prokreslení stran mince. To jsme si také zkušely, mezi děti jsem dala kolovat 50Kč v drobných mincích. Musím říci a také pochválit, že i přes obavy paní vychovatelky Petry, se ke mně všechny mince vrátily zpět. Děti mezi sebou dobře komunikovaly při řešení závěrečné kompozice, dokázaly se podělit o nasbírané předměty a navzájem si je půjčovat bez jakýchkoliv hádek.

Reflexe:

Děti sedí v uličce naproti sobě a házejí si míček a odpovídají na otázky:

- ✓ Jak tě bavila tato výtvarná aktivita?
- ✓ S čím jsi potřeboval při tomto úkolu pomoci?
- ✓ Bavilo tě pracovat se svými kamarády?
- ✓ Znáš postup této výtvarné aktivity?
- ✓ Máš nějaký nápad na jiné předměty, které by se daly také tužkou prokreslit?

Odpovědi dětí byly spíš stručné, některé děti frotáž znaly, takže se už dále nevyjadřovaly. Jiné děti byly schopné vymyslet spousty dalších věcí, které by byly pro frotáž zajímavé, mnohdy však nedostupné. Reflexe probíhala v klidném duchu.

Příklady reflexí dětí:

„Něco podobného jsme dělali společně s tetou a vychovateli u nás v domově, líbilo se mi to ale až na konci, když byl výtvar hotový.“

„Mě víc bavilo chodit ven, do parku a na školní dvůr a tam sbírat plodiny a předměty na výtvarnou aktivitu. Propisování struktur mě už tolik nebavilo ale celkový výsledek je pěkný, takže jsem spokojený a jsem rád, že jsem si to vyzkoušel.“

„Já jsem si uvědomila, kolik různých tvarů a povrchů věci mají, líbilo se mi to a chtěla bych vyzkoušet třeba frotáž želvího krunýře.“

„Rád bych si to zkusil znovu například se svým bratrem u našeho táty v dílně, tam je také dost dalších struktur, které by byly zajímavé na papíře.“

5. Metodický list

Název: Obličej mého kamaráda

Cíl: Obecný – Zapojení svých smyslů, hmatu, představivosti;

Výtvarný – Seznámení dětí s portrétem;

Řešený problém: Kompoziční rozložení obličejových částí, práce s daným formátem papíru, volba správných barevných odstínů;

Časová náročnost: 2 vyučovací hodiny;

Výtvarná technika: Kresba tužkami a pastelkami;

Pomůcky: Tužky, pastelky, čtvrtky A4;

Motivace:

Smyslová hra – děti se zavázanýma očima musí poznat svého kamaráda. Dotykem poznat vlasy, výšku, linie obličeje. Jako další variantu jsme si připravili smyslovou hru, ve které se žák snaží poznat svého kamaráda podle stisku jeho ruky. Každý má stisk trochu jiný. Někdo silnější a jiný naopak mírnější s potřesením. Zvolíme toho, kdo bude hádat. Nejprve si s každým potřese rukou s rozvázanýma očima. Snaží si zapamatovat stisk ruky, poté se mu oči zavážou a on hádá, kdo mu podává ruku. Všichni se vystřídají.

Průběh práce:

Každý si vybere někoho, koho chce namalovat. Používáme na předkreslení obyčejné tužky. Ten kdo si není jistý, si může předkreslit i ostatní části obličeje. Poté se vybarvuje a stínuje pastelkami. Děti v některých případech používají jako předlohu obličej svého kamaráda v lavici. Jiní kreslí rodiče nebo sourozence.

Vyhodnocení:

Velký úspěch měly hry, které jsme zařadili na začátek, děti baví cokoli, kde mezi sebou mohou soutěžit a předhánět se. Když jsme přešli k výtvarné části, bylo to trochu horší, především tedy počáteční náčrt proporcí mezi jednotlivými částmi obličeje. Dětem jsme proto pomáhali s uvědomováním si, jak vlastně obličej vypadá. Kde jsou posazené uši, oči a co je to obočí. Jelikož děti pracují velmi pomalu, k práci se vrátily i další den. Tentokrát se již stínovalo a práce byly rázem mnohem lepší a děti měly ze svých výkonů skutečnou radost.

Reflexe:

Výstava všech portrétů a povídání:

- ✓ Jak se ti líbil tento tvořivý úkol?
- ✓ Naučila tě aktivita něco nového o lidském obličejí?
- ✓ Jak se ti líbily počáteční hry?
- ✓ Zopakoval by sis tuto aktivitu znovu?
- ✓ Co se dá příště udělat jinak?

Děti si po této aktivitě byly vědomy svých nedostatků ve znázornění lidského obličeje. Ve většině případů nedokázaly pojmenovat některé části obličeje jako například obočí, bradu nebo řasy. Při otázkách na obměnu tohoto úkolu ale naopak přemýšlely nad polohami hlavy, například nad kresbou profilu nebo jiného otočení lidské hlavy.

Příklady reflexí dětí:

„Nejvíce mě bavily hry, poznal jsem nejvíce kamarádů podle stisku jejich ruky. Malování mě bavilo o trochu méně, nešly mi namalovat oči a obličej se mi na papír nevešel celý, protože jsem začal špatně už od začátku.“

„Obličej mé kamarádky se mi podařil, namalovala jsem také náušnice a korálky na krk, které nosí.“

„Tento úkol se mi líbil. Příště bych chtěl malovat barvami, třeba temperou na větší papír.“

6. Metodický list

Název: Otisky přírodních materiálů

Cíl: Obecný – Procvičení si názvů stromů a jejich plodů;

- Komunikace a kooperace při skupinové práci;

Výtvarný – Kompoziční řešení a kladení barevných vrstev přes sebe;

Řešený problém: Znázornění lesa za pomoci otisku přírodních materiálů na papír;

Časová náročnost: 2 vyučovací hodiny;

Výtvarná technika: Otisky temperovou barvou;

Pomůcky: Temperové barvy, štětce; čtvrtka A2;

Motivace:

Přípravu na tuto výtvarnou aktivitu jsme měli společnou, jako třída. Chodili jsme do městského parku a do blízkého lesa na vycházky, kde jsme sbírali zajímavé přírodniny. Při procházkách jsme si povídali o zvířatech a rostlinách. Poté jsme si ve třídě udělali svou sbírku všech předmětů, děti si s nimi hrály a různě je dělily na jednotlivé druhy.

Průběh práce: Děti si vyberou zajímavé přírodniny, které by jim mohly sloužit jako dobrá razítka. Musí se jim dobře držet a měla by se na ně vhodně vrstvit temperová barva. Poté každý na svůj papír tiskne a vytváří zajímavé kompozice.

Vyhodnocení:

Opět děti nejvíce oslovilo společné procházení lesem a parkem a sbírání texturálně bohatých přírodnin. Při samotné aktivitě se také dobře vydováděly. Sbírkou přírodního materiálu nám zabrala jedno celé odpoledne. Druhý den jsme se k práci vraceli. Vznikaly jednodušší i propracovanější kompozice.

Reflexe:

Posílání mluvícího kamene v kruhu na zemi.

- ✓ Jak se vám líbil tento tvořivý úkol?
- ✓ Co se vám dnes podařilo?

- ✓ Které přírodní materiály jste v lese našly?
- ✓ Jak byste mohly příště tuto aktivitu ještě vylepšit?

Příklady reflexí dětí:

„Sbírání v lese mi šlo dobře, umím poznat tři druhy listů a také nějaké stromy, otisky se mi také líbily.“

„Naučila jsem se nové věci, hlavně poznávání přírody. Díky otiskům jsem se naučila druhy listů.“

„V parku jsem našel borovicové šišky a kousky kůry ze stromu. Teď už vím, že ten strom byl bříza a že šišky rostou jen na jehličnatých stromech.“

3.2.3 Svět, v kterém žijeme

V třetí části jsme s dětmi věnovali pozornost našemu okolí, kde jsme se narodili, kde trávíme svůj čas a ve kterém společně žijeme. Pro vstupní motivaci k jednotlivým metodickým listům jsme využívali hry s dopravním námětem, pohybové hry a také komunikační hry.

7. Metodický list

Název: Tam, kde bydlím Já

Cíl: Obecný – Komunikace, naslouchání druhým;

Výtvarný – Výtvarné znázornění podle skutečnosti, práce s perspektivou;

Řešený problém: Kresba podle skutečnosti, perspektivní řešení;

Časová náročnost: 2 vyučovací hodiny;

Výtvarná technika: Kresba tužkami a pastelkami;

Pomůcky: Tužky, pastelky, čtvrtky;

Motivace:

Hra, kterou jsme si připravili na začátek výtvarné aktivity, spočívá v tom, že každý, musí popsat místo, kde bydlí pomocí deseti slov například: město, sídliště, panelový dům, 5 pater. Děti by měly pochopit, kde jejich kamarád bydlí a říkat své odpovědi.

Průběh práce:

Výtvarná aktivita probíhá v lavicích, děti mají za úkol namalovat svůj dům nebo byt, kde bydlí s rodiči. Některé děti používaly pravítko, podle kterého dělali hlavní linky jejich domu. Nakonec práci vybarvovaly pastelkami.

Vyhodnocení:

Komunikace mezi dětmi není na dobré úrovni, některé dokázaly najít jen dvě slova, která by vyznačovala místo kde žijí. Proto jsme počet slov zredukovali z deseti na pět. K výtvarné aktivitě jsme se vrátili až druhý den, kdy děti byly mnohem kreativnější, a některé děti při malování přicházely na další slova, která vyjadřují jejich dům. Práce i časový rámec zůstaly spíše nedokončené.

Reflexe:

Povídání v kruhu na zemi

- ✓ Jak se ti líbil tento tvořivý úkol?
- ✓ Co se ti dnes naopak nelíbilo?
- ✓ Co bys udělal jinak?
- ✓ Dokážeš popsat, co jsi dnes dělal?
- ✓ Chtěl by sis ještě někdy tuto aktivitu zopakovat?

Reflexe probíhala v klidném duchu, děti s radostí sdělovaly a popisovaly svůj domov, ostatní poslouchaly.

Příklady reflexí dětí:

„Bydlíme ve vysokém paneláku, ve 2. patře ale nevím, jakou má barvu náš dům a ani nevím, jaká je to ulice,“

„Aktivita mne bavila. Zjistila jsem, jak bydlí moji kamarádi, protože jsem to moc nevěděla.“

„Mně přišla práce těžká, protože neumím namalovat panelák a nevím kolik má pater. Příště bych chtěl spíše malovat můj pokojíček, ten znám dobře,“

„Nakreslit náš dům nebylo jednoduché. Snažil jsem se podle pravítka o rovné čáry, které byly jako zdi domu. To se mi docela podařilo. Vše jsem kreslil podle skutečnosti.“

8. Metodický list

Název: Naše ulice

Cíl: Obecný – Orientace v blízkém okolí, poznávání našeho okolí;

Výtvarný – Práce s novými materiály, procvičení si stříhání s nůžkami

Řešený problém: Kombinování výtvarných technik, malba, kresba, úprava pomocí nůžek a lepení;

Časová náročnost: 6 vyučovacích hodin;

Výtvarná technika: Malba temperovou barvou, dokresba tuší a pastely;

Pomůcky: Temperové barvy, pastely, tuš, tužky, kartonový papír, lepidlo, nůžky;

Motivace:

„Děti, dnes si vyzkoušíme, jak dobře se orientujete v našem okolí, jestli znáte ulici, ve které stojí vaše škola.“ Úvod tvořily otázky, které vycházejí z dopravní výchovy. Například názvy značek, kde smí chodec přecházet přes silnici. Jaké barvy jsou na semaforech a co musíme mít na sobě, když jedeme na kole. Jako vhodnou pomůcku jsme využili koberec s obrázky dopravních značek, silnic a cest, který je ve ŠD na zemi.

Průběh práce:

Společně s dětmi jsme si nejprve ujasnili tvar ulice, ve které se nachází škola, družina a jídelna. Poté jsme natrhali kartonové papíry do tvaru ulice a slepili jsme jednotlivé díly k sobě. Temperové barvy se míchaly na různé odstíny a vyznačily se chodníky, silnice a také nějaké domy. Dále jsme postupovali kreativně, například ve znázornění dlážděného chodníku lidově zvaného „kočičí hlavy“, kdy jsme místo těchto dlaždic namalovali skutečné zvířecí hlavy. Další hodiny jsme využívali na doplňování detailů, jako jsou kanály, lampy a různá dopravní značení.

Vyhodnocení:

Jedna z nejlepších prací. Všechny děti se velmi aktivně zapojily, ať už při vstupní motivační hře, tak i v samotném tvoření. K práci jsme se vraceli celkem třikrát, vždy na celé odpoledne.

Děti mezi sebou dobře komunikovaly, pomáhaly si s dopravními značkami ale i s celkovým rozvržením ulice.

Reflexe:

Házení míčku křížem krážem

- ✓ Jak se ti líbil tento tvořivý úkol?
- ✓ Co se ti dnes povedlo?
- ✓ Pomáhal ti dnes někdo? S čím ti pomáhal?
- ✓ Dokážeš popsat, co jsi dnes dělal?
- ✓ Co by se dalo vylepšit na dnešní aktivitě?

Děti nás při reflexi překvapily, měly nápady na spoustu doplňujících otázek, které jsou spojené přímo s dopravními situacemi. Děti samy, měly mnoho svých osobních zkušeností s dopravou ať už v místě školy nebo svého bydliště. Tato výtvarná aktivita je určitě zaujala a bavila nejvíce ze všech, které jsme spolu dosud realizovali.

Příklady reflexí dětí:

„Tato aktivita mě bavila asi nejvíc, byl na to dostatek času, a proto je práce tak hezká.“

„Mě bavilo povídání o dopravních značkách a vozidlech, dále také společné malování naší ulice, kde jsem pomáhal malovat chodníky a silnice.“

„Aktivita se mi líbila. Všichni jsme si pomáhaly a vytvořily jsme hezký plánec naší ulice.“

„Výtvarná aktivita mě velice bavila, bylo by zajímavé takto namalovat celé město.“

9. Metodický list

Název: Lesní příbytky

Cíl: Obecný – Chut' tvořit něco nového, hrát si, zábava;

Výtvarný – Tvoření z přírodního materiálu;

Řešený problém: Tvorba malých objektů z přírodního materiálu, výběr vhodného konstrukčního materiálu, práce s rovnováhou při konstruování z přírodnin;

Časová náročnost: 3 vyučovací hodiny;

Výtvarná technika: Konstruování z přírodnin;

Pomůcky: přírodní materiál, klacíky, dřívka, listí, šišky ze stromů;

Motivace:

„Pojďme společně ven, zahrajeme si na malé stavitele!“ Děti jsme náhodně rozdělili do skupin po 2-3. Každá skupina měla za úkol najít vhodné místo a postavit zajímavý přírodní útvar pouze z věcí, které nasbírají. Malé stavby si poté děti vzájemně hodnotily.

Průběh práce:

Skupinky se po parku rozprchly a každá měla za úkol postavit domeček nebo nějaké jiné obydlí. Fantazii se v tomto případě meze nekladou. Hlavní stavební prvek je přírodní materiál, který děti najdou. Nic se nesmí trhat nebo lámat ze stromů a keřů. Skupinky se poté hodnotí vzájemně, což předchází soutěživosti mezi dětmi.

Vyhodnocení:

Jelikož probíhala aktivita venku, děti byly mnohem více aktivní, než ve školní třídě. Všechny se zapojily do aktivity a také spolu dobře spolupracovaly a komunikovaly. Přírodní objekty byly propracované, vždy obsahovaly alespoň tři hlavní stavební materiály.

Reflexe:

Volná diskuse v městském parku

- ✓ Jak se ti líbil tento tvořivý úkol?
- ✓ Co se ti dnes povedlo?

- ✓ Kdo ti dnes pomáhal?
- ✓ Dokážeš popsat, co jsi dnes dělal?
- ✓ Co by se dalo vylepšit na dnešní aktivitě?

Děti tuto aktivitu hodnotily velice kladně, také hodnotily svoje práce a spolupráci ve skupině. Menší nezdary, které se zde objevily, děti nesly dobře. Dokázaly ocenit práci druhého a také ji pochválit.

Příklady reflexí dětí:

„Lesní příbytky mě bavily, protože jsme byli venku na čerstvém vzduchu, celé to potom vypadalo jako lesní město, kde mohou žít živočichové ve svých příbytcích.“

„Já jsem dnes vytvořil se svou skupinou nákupní zónu, kde se dá koupit všechno od jídla až po nářadí a jízdní kola, také tam nalezneme podzemní parkoviště pro auta.“

„Příště bych chtěl postavit velký domeček v lese, kde je víc materiálu, kdybychom ho stavěli všichni dohromady, tak by mohl být větší, jako mravenci své mravenišť.“

„Já jsem měl dobrý nápad, vytvořit patrový příbytek ale nedrželo to, tak jsem s kamarády vymyslel jiný druh příbytku, který držel. Musím říct, že jsme si hodně pomáhali a využívali jsme jen větší větve a klaciky.“

3.3 Zhodnocení realizace projektu

Po prvním týdnu našeho působení ve školní družině s cílovou skupinou, jsme vyhodnotili, že nebude možná zpětná vazba formou písemné ankety. Děti bohužel nebyly schopny tuto metodu absolvovat, z důvodu jejich špatného písemného projevu. Také čtení bylo u těchto dětí na velice špatné úrovni. Písemných odpovědí na předem připravenou anketu nebyly schopny. Tudíž jsme zvolili ústní reflexe, které probíhaly vždy po skončení jednotlivých aktivit. Otázky byly připravené v návaznosti na řešený problém v každém metodickém listě. Odpovědi dětí jsme si zapisovali a v závěru zpracovali písemně do bakalářské práce.

3.3.1 Hodnocení z hlediska lektora

Na projektu jsme s dětmi pracovali přibližně tři měsíce. V jeho závěru jsme si společně prošli všemi jeho etapami, povídali si o tom, co nás nejvíce bavilo, které okamžiky pro nás byly

nejtěžší. Každé dítě zaujal jiný moment, nejvíce je bavilo vytvářet mapku ulice a také aktivity venku. V závěru nám vznikla ucelená představa o naší planetě, která by se mohla ještě mnohými lekcemi doplnit a obohatit. Děti si vyzkoušely nové techniky a metody, se kterými se ještě nesetkaly. Upevnilly si své dovednosti a znalosti. Dokázaly se navzájem obohatit a každý vnést do projektu něco svého, což je velmi důležité.

3.3.2 Hodnocení z hlediska fungování skupiny

Během projektu se objevilo několik okamžiků, kdy jsme si říkali, že je to pro tyto děti těžké téma. Jejich představivost a fantazie, se kterou disponují je omezená. Děti pracují velmi pomalu, nejsou schopné si práci nějak představit a dopředu naplánovat. Ke každé části jsme se stále vraceli a znova jsme si připomínali, co jsme to vlastně včera dělali. Ke konci našeho působení v družině jsme přeci nějaké výsledky zaznamenali, děti mezi sebou postupně lépe komunikovaly a více spolupracovaly. Za velmi důležité pokládáme zařazování vhodných zahřívacích her, pohybových her, her k podpoře aktivity a také různá cvičení. Vždy jsme se snažili o to, aby měly děti možnost se vyjádřit a podporovali jsme jejich nápady a experimenty.

Na druhé straně pro mě byla práce s těmito dětmi velice příjemná. Mezi dětmi nedocházelo k žádným konfliktům, naopak se vzájemně respektovaly. Ocenila jsem také schopnost pochvaly a pomoci ve skupině, vzájemné tolerance.

3.3.3 Hodnocení z hlediska dětí

Na začátku jsem chtěla použít pro hodnocení z hlediska dětí písemnou anketu. Po prvních dnech mezi dětmi jsem však pochopila, že anketa nebude možná. Děti se sice učí psát, ale jejich dovednosti jsou zatím velice špatné. Své jméno umí napsat každý z nich, některé děti bohužel s chybami a se čtením je to podobné. V rámci družiny se děti z praktické školy učí číst i psát, protože s těmito dětmi se musí procvičovat tyto funkce stále dokola a další rok opět znovu. Proto jsem přistoupila k získávání zpětné vazby v podobě reflexí, kterým jsme se věnovali po každé aktivitě. Reflexe probíhaly různými formami, v kruhu na koberci, podáváním mluvícího kamene, házení míčku a rozebírali jsme při ní, jak byla výtvarná aktivita nebo hra provedena, zda se dětem líbila, případně co by udělaly jinak, co nového jim hra přinesla. A každý mohl o svých pocitech mluvit. Všechny děti se vždy zapojily, každý řekl to, co potřeboval a co chtěl.

3.3.4 Autoreflexe

Výtvarný projekt jsem měla dopředu připravený a také jsem měla promyšlené jednotlivé výtvarné aktivity. Důležité bylo správné vysvětlení výtvarných aktivit, které měly děti zadané jako úkol. Dále také pravidel her, které se hrály. Zda se správně a dostatečně hry a aktivity vysvětlily, bylo znatelné již na začátku každého tvoření, což mi bylo dobrou praxí pro příští uvedení hry nebo úkolu. V každé lekci jsem měla připraveno i více her, aby nevznikla časové prodleva. Tím, že děti byly pomalejší k časovým prodlevám nedocházelo. Děti jsem vždy nechávala odpočinout po náročnějších aktivitách ale také po rozehřívacích a pohybových hrách. Často jsem musela improvizovat a přizpůsobit můj projekt schopnostem a dovednostem dětí a také k celkovému naladění skupiny. Po celou dobu výtvarného projektu se neobjevilo žádné poranění, úraz či jiné poškození zdraví dětí.

4 ZÁVĚR

Tématem mojí práce bylo vytvoření a realizování výtvarného projektu ve školní družině praktické školy na téma Náš svět. Ve svém projektu jsem použila rozdělení do tří hlavních okruhů – Svět, jak ho pozorujeme, Svět, jak ho vnímáme, Svět, v kterém žijeme. Ty jsem pak dále rozpracovala do devíti metodických listů. Tento projekt jsem si ověřila s dětmi 3. - 4. tříd školní družiny při Základní praktické škole v České Lípě.

V projektu jsem využila výtvarné techniky jako je kresba tužkou, úhlem, malba temperou, akvarelem nebo kresba tuší. Mezi hlavní výtvarný materiál patřily různé přírodniny bohaté na textury a barev. K jejich získání jsme absolvovali mnoho výletů do městského parku a také lesa poblíž školy. V projektu jsem si vybírala záměrně úkoly, ze kterých děti získávaly prožitek z navozené situace. Byly to různé hry a cvičení na rozezhřátí, soustředění a uvolnění napomáhající dětem odstranit zábrany a napětí. Obsahem byly hry dramatické, pohybové a výtvarné. Pomocí těchto her bylo dosaženo vzájemné spolupráce mezi dětmi, podařilo se také podpořit komunikativní schopnosti, zejména cvičení na bohatost a plynulost řeči pomocí her s verbálními prvky.

Snažila jsem se zařadit rozmanitou škálu výtvarných technik, kde si děti vyzkoušely něco nového a zopakovaly to, co dobře znají. Na každé práci jsem nechávala děti samostatně tvořit, a pokud nastal problém, řešila jsem ho komentáři, motivací dětí a povzbuzením k aktivitě. Při plnění samostatných tvořivých úkolů měly děti možnost se jednotlivě vyjádřit a svými nápady obohatit pojetí nového úkolu ve skupině.

Skupina jako celek spolu dokázala vytvářet harmonickou spolupráci. Do všech her se děti zapojovaly s radostí a chutí. Většina her pro ně byla nová, a proto bylo velkou motivací si je vyzkoušet. Důležitý byl také samotný prožitek z aktivit.

Z hlediska sociálního učení jsem zejména u starších dětí ocenila schopnost pomáhat mladším, pokud bylo třeba. A u mladších zase umět požádat o pomoc, pokud si s nějakým řešením nevěděly rady. V průběhu programu jsem pozorovala, že tvořivost a fantazie je u těchto dětí velice omezená. Neumí disponovat se svou fantazií a vymýšlet si různé kreativní tvary a jiné výtvarné náměty. Pracují také velice pomalu a musí je hodně podporovat a motivovat do práce. Na druhé straně, pokud těmto dětem dáme čas a stále dokola jim určité věci opakujeme, věřím, že někteří z nich mohou dělat velké kroky vpřed. Práce, ke kterým jsme se několikrát vrátili, jsou o mnohé zdařilejší než ty, na kterých jsme pracovali jen dvě odpoledne.

Přínosem pro děti se určitě staly nové poznatky a informace o světě, ve kterém žijí. Dětem jsem se tímto hravým a kreativním způsobem snažila předat informace, které jsou dle mého názoru základními stavebními kameny pro další nové znalosti a dovednosti.

Přínosem pro mě samotnou bylo hledání nového řešení při průběhu mého výtvarného projektu. Zejména u řešení jiné varianty sběru zpětné vazby od dětí. S tímto problémem jsem se setkala hned na začátku mého projektu, a proto jsem měla čas a prostor na hledání jiné reflexe, než je písemná anketa. Mezi další přínos také považuji pozorování skupiny při řešení výtvarných problému, jejich práci ve skupinách a také rozvoj jejich komunikace během projektu. V mé další pedagogické praxi bych se ráda i nadále zaměřila na projektovou výuku. Zajímavé by mohlo být provedení stejného projektu s žáky základních škol, kteří nemají mentální postižení.

Jsem velmi ráda, že jsem si mohla díky bakalářské práci tento způsob práce s dětmi vyzkoušet. Řešení problémů a změn oproti plánu mě obohatily o mnoho zkušeností, které jistě mnohdy použiji při další práci s dětmi.

5 SEZNAM FOTOGRAFIÍ

Foto 1 - Planeta Země	59
Foto 2 - Planeta Země	59
Foto 3 - Čeho se dotýkám	60
Foto 4 - Jak běží čas	60
Foto 5 - Jak běží čas	61
Foto 6 - Sbíрка textur z našeho okolí	62
Foto 7 - Sbíрка textur z našeho okolí	62
Foto 8 - Obličej mého kamaráda	63
Foto 9 - Otisky přírodních materiálů	63
Foto 10 - Tam, kde bydlím Já	64
Foto 11 - Tam, kde bydlím Já	65
Foto 12 - Naše ulice	66
Foto 13 - Naše ulice	66
Foto 14 - Lesní příbytky	67
Foto 15 - Lesní příbytky	67
Foto 16 - Lesní příbytky	68
Foto 17 - Hmatová hra – Poznej svého kamaráda	68
Foto 18 - Hmatová hra – poznej svého kamaráda	69
Foto 19 - Společenská hra – pexeso hodiny	69
Foto 20 - Ukázka samostatné práce dětí	70
Foto 21: Ukázka samostatné práce dětí	70

6 SEZNAM POUŽITÉ LITERATURY

- Balková, K. *Náměty pro školní družiny*. 2.vyd. Praha: Portál, 2010. 152. s. ISBN 978-80-7367-802-9
- Berberichová, Ch., Lang, G., *Každé dítě potřebuje speciální přístup*. Praha: Portál, 1998. 146 s. ISBN 80-7178-144-4
- Cikánová, K. *Kreslete si s námi*. Praha: Aventinum, 1997. 123 s. ISBN 80-7151-015-7
- Cikánová, K. *Malujte si s námi*. Praha: Aventinum, 1996. 123 s. ISBN 80-85277-84-0
- Čadilová, V., *Agrese u dětí s mentální retardací a autismem*. Praha: Portál, 2007. 243 s. ISBN 978-80-7367-319-2
- Černá, M., a kolektiv, *Česká psychopedie*. Praha: Karolinum, 2009. 222 s. ISBN 978-80-246-1565-3
- Coufalová, J. *Projektové vyučování pro první stupeň základní školy*. 1.vyd. Praha: Fortuna, 2006. 136 s. ISBN 80-7168-958-0
- Hájek, B., Pávková, J. a kolektiv *Školní družiny*. 2. vyd. Praha: Portál, 2007. 160 s. ISBN 978-80-7367-268-3
- Holešovská, A. *Zájmová činnost ve školní družině*. 1.vyd. Praha: Portál, 2009, 232 s. ISBN 978-80-7367-586-8
- Chráska, M. *Metody pedagogického výzkumu: základy kvantitativního výzkumu*. Praha: Grada, 2007. 265 s. ISBN 978-80-247-1369-4
- Klimeš, L. *Slovník cizích slov*. 3. vyd. Praha: Mír: 1986. ISBN 1-54-13/3b
- Langmaier, J., Krejčířová, D. *Vývojová psychologie*. 2. vyd. Praha: Grada, 2006. 368 s. ISBN 80-247-1284-9
- Pávková, J., Pavlíková, A., Hájek, B. *Výchovné a vzdělávací činnosti v době mimo vyučování. In Pedagogika volného času*. 4. vyd. Praha: Portál, 2008. Kapitola.
- Roeselová, V. *Námět ve výtvarné výchově*. Praha: Sarah, 2000. 196 s., ISBN 80-902267-4-4

Roeselová, V. *Řady a projekty ve výtvarné výchově*. Praha: Sarah, 1997. 226 s., ISBN 80-902267-2-8

Švarcová, I., *Mentální retardace*. Praha: Portál, 2000. 178 s., ISBN 80-7178-506-7

Teplá, M. a kolektiv autorů *Speciálně pedagogická čítanka*. Praha: PedfUK 2003. 209 s. ISBN 80-7290-109-5

Vágnerová, M. *Vývojová psychologie*. 1. vyd. Praha: Karolinum, 2005. 467 s. ISBN 80-246-0956-8

Vágnerová, M. *Psychopatologie pro pomáhající profese*. 3.vyd. Praha: Portál, 2004., 870 s. ISBN 80-7178-802-3

6.1 Internetové zdroje:

Hazuková, H.: *Nová pojetí výtvarné výchovy, plán a výtvarné projekty*. Metodický portál RVP [online]. 7.4.2016 [cit.2016-4-7]. Dostupné z www: <http://clanky.rvp.cz/clanek/c/P/629/NOVA-POJETI-VYTVARNE-VYCHOVYPLAN-A-VYTVARNE-PROJEKTY.html/>

Rámcový vzdělávací program pro základní praktickou školu – část C, VÚP Praha 2009 [online]. 15. 3. 2016 [cit.2016-3-15]. Dostupné z www: http://www.vuppraha.cz/wp-content/uploads/2009/12/RVP_-PRS_-I.pdf

Učební dokument: KKOV 78-62-C/001 Praktická škola jednoletá. [online]. 16. 3. 2016 [cit.2016-3-16]. Dostupné z www. msmt.cz/vzdelavani/socialni-programy/ucebni-dokumenty-studijniho-oboru-78-62-c-001-prakticka-skola-jednoleta-k-1-9-2005

7 SEZNAM PŘÍLOH

Příloha 1 – Fotodokumentace projektu

Příloha 2 – Souhlas s pořízením a použitím podobizen, obrazových snímků a zvukových záznamů týkajících se žáka

Příloha 3 – Potvrzení o účasti na zájmovém vzdělávání školy v rámci tvorby bakalářské práce

Příloha 1 - Fotodokumentace projektu

Foto 1: Planeta Země

Foto 2: Planeta Země

Foto 3: Čeho se dotýkám

Foto 4: Jak běží čas

Foto 5: Jak běží čas

Foto 6: Sbíрка textur z našeho okolí

Foto 7: Sbíрка textur z našeho okolí

Foto 8: Obličej mého kamaráda

Foto 9: Otisky přírodních materiálů

Foto 10: Tam, kde bydlím Já

Foto 11: Tam, kde bydlím Já

Foto 12: Naše ulice

Foto 13: Naše ulice

Foto 14: Lesní příbytky

Foto 15: Lesní příbytky

Foto 16: Lesní příbytky

Foto 17: Hmatová hra – Poznej svého kamaráda

Foto 18: Hmatová hra – poznej svého kamaráda

Foto 19: Společenská hra – pexeso hodiny

Foto 20: Ukázka samostatné práce dětí

Foto 21: Ukázka samostatné práce dětí

Příloha 2 - Souhlas s pořízením a použitím podobizen, obrazových snímků a zvukových záznamů týkajících se žáka

Souhlas s pořízením a použitím písemností osobní povahy, podobizen, obrazových snímků a obrazových a zvukových záznamů týkajících se žáka nebo jeho projevu osobní povahy

Já narozený/á dne
trvale bytem.....
jakožto zákonný zástupce žáka/žákyně....., nar.....
navštěvující ve školním roce 2013/2014 třídu..... v Základní škole, Praktické škole a Mateřské škole, Česká Lípa, Moskevská 679, příspěvková organizace

Souhlasím v souladu s § 84 až 90 zákona č. 89/2012, občanský zákoník, s pořízením a použitím písemností osobní povahy, podobizen, obrazových snímků a obrazových a zvukových záznamů týkajících se uvedeného žáka/žákyně nebo jeho/jejích projevů osobní povahy pro potřeby Základní školy, Praktické školy a Mateřské školy, Česká Lípa, Moskevská 679, příspěvkové organizace, zejména pro prezentaci a propagaci školy, informování o aktivitách školy a pro potřebu poskytování ostatním žákům/žákyním a zaměstnancům ZŠ (jejína se např. o CD/DVD nosiče – záznamy z výletů, koncertů, výstav). Výše uvedený souhlas poskytnu po dobu, kdy žák/žákyně bude navštěvovat Základní školu, Praktickou školu a Mateřskou školu, Česká Lípa, Moskevská 679, příspěvková organizace a po dobu 5 let po ukončení školní docházky s výjimkou užití písemností osobní povahy, podobizen, obrazových snímků a obrazových a zvukových záznamů za účelem vydávání a publikace ročenek, obrazových a zvukových záznamů a obdobných materiálů, kdy poskytnu souhlas časově neomezený.

V případě, že výše uvedené dokumenty a výstupy jsou osobními údaji ve smyslu zákona č. 101/2000 Sb., o ochraně osobních údajů, souhlasím s jejich shromažďováním a zpracováním školou ke shora uvedeným účelům, po dobu uvedenou v předchozím odstavci.

Podpísem dále stvrzuji, že jsem byl/a poučen/a o právech ve smyslu § 84 až 90 zákona č. 89/2012, občanský zákoník

Poučení

Pořeba a soukromí

§ 84

Zachytit jakýmkoli způsobem podobu člověka tak, aby podle zobrazení bylo možné určit jeho totožnost, je možné jen s jeho svolením,
§ 85

(1) Rozšiřovat podobu člověka je možné jen s jeho svolením.

(2) Svolo-li někdo k zobrazení své podoby za okolností, z nichž je zřejmé, že bude šířeno, platí, že svoluje i k jeho rozmnožování a rozšiřování obvyklým způsobem, jak je mohlo vzhledem k okolnostem rozumně předpokládat.
§ 86

Nikdo nesmí zasáhnout do soukromí jiného, nemá-li k tomu zákonný důvod. Zejména nelze bez svolení člověka narušit jeho soukromé prostory, sledovat jeho soukromý život nebo

pořizovat o tom zvukový nebo obrazový záznam, využívat takové či jiné záznamy pořízené o soukromém životě člověka třetí osobou, nebo takové záznamy o jeho soukromém životě šířit. Ve stejném rozsahu jsou chráněny i soukromé písemnosti osobní povahy.

§ 87

(1) Kdo svolil k použití písemnosti osobní povahy, podobizny nebo zvukového či obrazového záznamu týkajícího se člověka nebo jeho projevů osobní povahy, může svolení odvolat, třebaže je udělil na určitou dobu.

(2) Bylo-li svolení udělené na určitou dobu odvoláno, aniž to odůvodňuje podstatná změna okolností nebo jiný rozumný důvod, nahradí odvolávající škodu z toho vzniklou osobě, které svolení udělil.

§ 88

(1) Svolení není třeba, pokud se podobizna nebo zvukový či obrazový záznam pořídí nebo použije k výkonu nebo ochraně jiných práv nebo právem chráněných zájmů jiných osob.

(2) Svolení není třeba ani v případě, když se podobizna, písemnost osobní povahy nebo zvukový či obrazový záznam pořídí nebo použije na základě zákona k úřednímu účelu nebo v případě, že někdo veřejně vystoupí v záležitosti veřejného zájmu.

§ 89

Podobizna nebo zvukový či obrazový záznam se mohou bez svolení člověka také pořídít nebo použít přiměřeným způsobem též k vědeckému nebo uměleckému účelu a pro tiskové, rozhlasové, televizní nebo obdobné zpravodajství.

§ 90

Zákonný důvod k zásahu do soukromí jiného nebo k použití jeho podobizny, písemnosti osobní povahy nebo zvukového či obrazového záznamu nesmí být využit nepřiměřeným způsobem v rozporu s oprávněnými zájmy člověka.

V..... dne.....

Podpis

Příloha 3 - Potvrzení o účasti na zájmovém vzdělávání školy v rámci tvorby bakalářské práce

**ZÁKLADNÍ ŠKOLA, PRAKTICKÁ ŠKOLA A MATEŘSKÁ ŠKOLA,
ČESKÁ LÍPA, MOSKEVSKÁ 679, PŘÍSPĚVKOVÁ ORGANIZACE**
Moskevská 679, 470 01 Česká Lípa ředitelna: tel.: 487 522 879
DIČ: CZ70982228 mobil: 736 752 280
IČ: 70982228 ekonomka: tel./fax: 487 525 794
E-mail: zsmis@seznam.cz mobil: 603 474 109

Váš dopis:	Číslo jednací: ZSM8CL	Počet listů dokumentu/příloh: 1	Vyřizuje/telefon: Pomikálková/48752287	V Česká Lípa dne: 26.10.2015
------------	--------------------------	------------------------------------	---	---------------------------------

Věc: Potvrzení o účasti na zájmovém vzdělávání školy v rámci tvorby bakalářské práce

Ředitelství školy potvrzuje, že paní Andree Novotné bylo umožněno pracovat s žáky naší školy v zájmovém vzdělávání za účelem tvorby bakalářské práce.

Základní škola, Praktická škola
a Mateřská škola,
Česká Lípa, Moskevská 679,
příspěvková organizace
470 01 - ČESKÁ LÍPA
IČO: 70982228

Mgr. Jindřiška Pomikálková
ředitelka školy